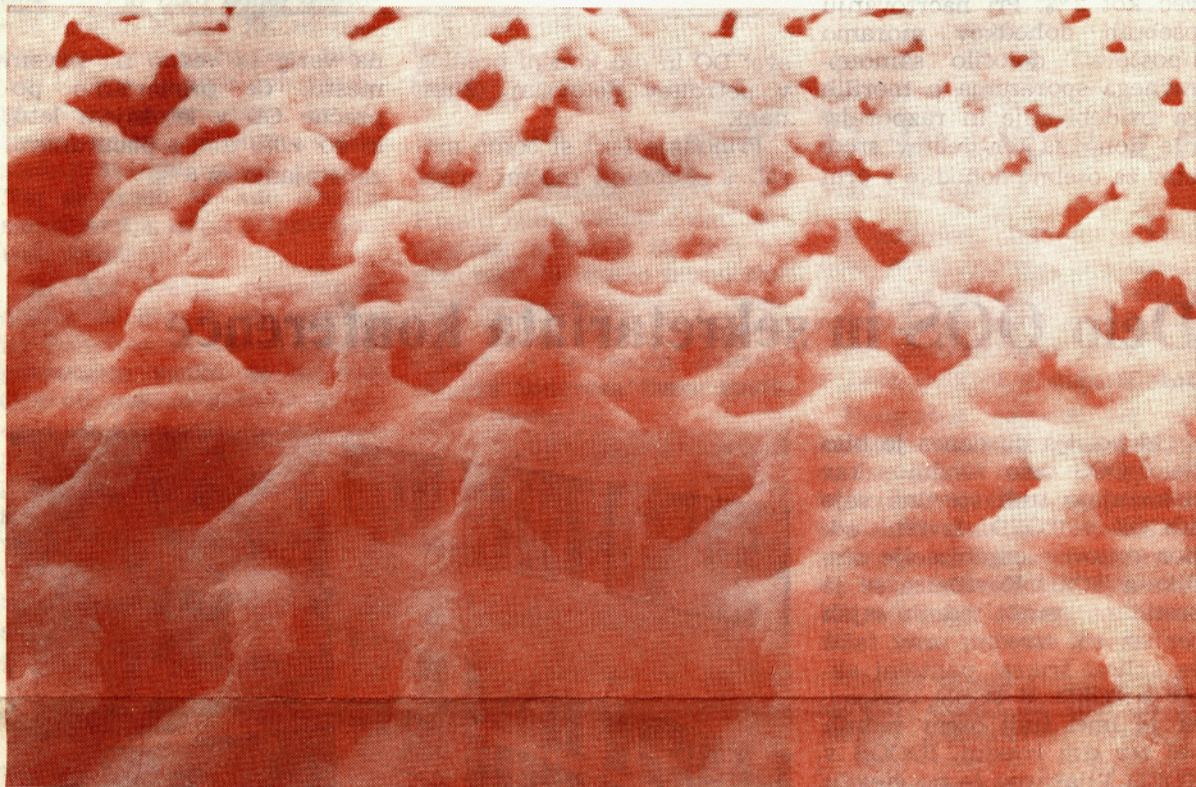

NOVO 1977 SREČNO LETO

V letu 1977 se bomo soočili še z mnogimi težavami

Vinko Golc, dipl. ing.

Ko smo se lani poslavljali od starega leta, ki je bilo za našo delovno organizacijo zelo uspešno, smo že predvidevali težave za letošnje leto.

Planske naloge bomo sicer v letošnjem letu po teži dosegli ca. 102 %, slabše pa bo dosežena prodaja izdelkov, ki bo dosežena ca. 89 %. Iz tega je za podjetje rezultirati dva parametra:

1. Nižja je prodaja najbolj akumulativnih predmetov od v planu predvidenih.

2. Zaradi stalnega naraščanja stroškov proizvodnje bo ostanek dohodka nižji od planiranega.

V letošnjem letu je bila inflacija v naši državi spravljena sicer v normalne okvire, toda tudi tistih 10 do 11 %, kolikor bodo podražitve v letošnjem letu, smo morali v naši delovni organizaciji sami pokrivati. Kot je znano, namreč so cene naših izdelkov pod kontrolo zveznih organov in se letos celo leto niso menjale.

Poleg tega smo doživeli krizno obdobje aprila in maja, ko se je uvedel red na

področju plačevanja za vso državo. Od takrat dalje namreč nihče več ne naroča naših izdelkov, če zato nima finančnega pokritja. Zadevo pa smo reševali še tako, da smo delali na zalogo in iskali trg v tujini.

V drugem polletju nam je uspelo plasirati veliko več naših proizvodov na tuja tržišča, tako da bomo letno plansko vrednost prekoračili za ca. 10 %. Ker na izvozu dosežemo nižje prodajne cene, bomo razumljivo nižji dohodek nosili sami.

Težka situacija, ki je bila posebno težka od marca do septembra, se proti koncu leta popravlja. Tako prihajajo naše strokovne službe z rednim gospodarskim načrtom pred kolektiv, ki bi ga morali drugo leto speljati, če ne bo kakšnih nepredvidenih težav.

Treba se je namreč zavedati, da smo v 9 mesecih letos izvozili po teži 47 % naših izdelkov. Za drugo leto sicer planiramo nekaj nižji odstotek izvoza, vendar pa je po vrednosti večji od letošnjega

plana. Ker se vse svetovne ekonomije čedalje bolj zapirajo v svoje okvire, je prodaja robe v tujini tudi vedno težja.

Vsi v kolektivu se moramo zavedati ene osnovne naloge in to je, da se v tujini lahko proda le, če je blago kvalitetno, dobavljeno na rok in da je cena konkurenčna. Torej je naša osnovna naloga, da z večjo produktivnostjo in večjim izkoristkom delovnih naprav skušamo biti čim bolj konkurenčni.

Naloga, pred katero stoji celotno gospodarstvo v državi, namreč povečati produktivnost in industrijsko proizvodnjo, je za naš kolektiv še kako pomembna.

Po sedanjem stanju, ki je na svetovnem trgu za naše izdelke, bo treba res veliko prizadevanja, predvsem na komercialnem področju in to v Verigi, ter na nivoju SŽ, če bomo hoteli tudi drugo leto prekoračiti izvoz preko 6 milijonov dolarjev.

Z vso silo bo potrebno, da investicijski oddelek in vzpo-

želi jo

všem članom delovne skupnosti, njihovim svojcem, upokojujencem, našim vojakom, poslovnim prijateljem in vsem bralcem

Verige

**DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE
IN UREDNIŠTVO GLASILA
SAMOUPRAVNI ORGANI,**

redno vzdrževanje delata na čimprejšnjem prehodu investicij, ki so že v gradnji — v redno obratovanje.

Nova postrojenja, ki so še v poskusnem obratovanju, morajo dati v letu 1977 prav gotovo že pozitivne finančne rezultate.

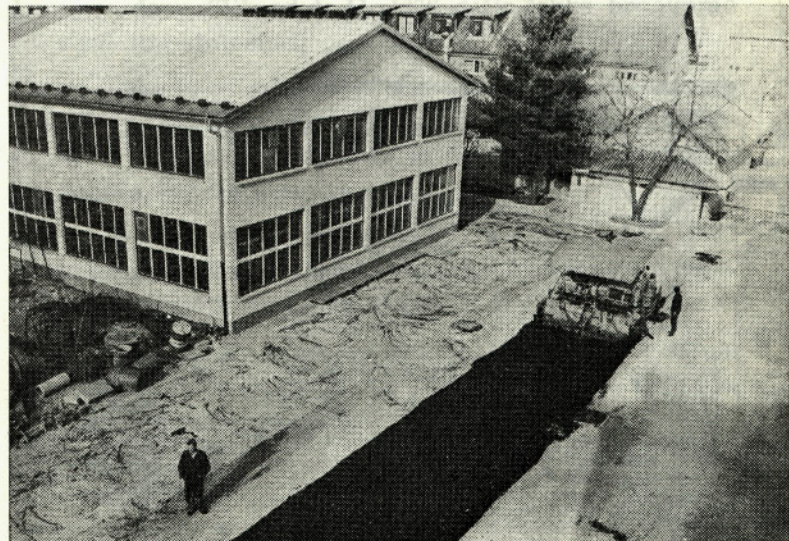
Pred nami je tudi velika naloga glede nadaljnega razvijanja samoupravnih pravic. Zakon o združenem delu je sprejet. Sedaj imamo vse in bo potrebno v okviru naših možnosti prilagajati vse samoupravne akte temu važnemu zakonu. V preteklosti, ko smo se organizirali v TOZD, smo sprejeli celo vrsto sporazumov in drugih samoupravnih aktov. Bile so tudi napake, toda treba je razumeti, da ti niso bili nikoli napravljeni zato, da bi delali ko-

mu škodo, ampak vedno le s ciljem, da bi nam bilo vsem boljše.

Življenje gre dalje, stvari se menjajo, tehnologija je vedno bolj zahtevna in zahteva čedalje bolj strokovno znanjem oborožene ljudi. Tako bo treba tudi v bodoče delati na tem, da bomo kader, ki ga imamo, čim bolj izkoristili, pri tem pa seveda upoštevali tako teoretsko kot praktično znanje.

Na koncu se vsem članom kolektiva zahvaljujem v svojem imenu in imenu vodstva podjetja za ves trud, ki ga je vsak posameznik prispeval pri izpolnjevanju naših delovnih nalog.

V letu 1977 želim vsem obilo zdravja in zadovoljstva tako v njihovem delovnem okolju kot v okviru družine.

Letu 1977 nasproti

Marjana Kozamernik, dipl. oec.

Bližamo se koncu leta in ugotavljamo rezultate poslovanja v preteklem obdobju. Če jih primerjamo z doseženimi v letu poprej ali pa s planiranimi v l. 1976, ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Letos smo morali reševati vrsto različnih problemov. Najvažnejši je bil izpad prodaje v aprilu, maju, juniju in juliju. Šele v avgustu so se razmere izboljšale. Izpada prodaje nismo mogli nadoknaditi do konca leta in je do sedaj dosežena realizacija na eksternem trgu še vedno pod lanske leto ravnijo. Prav tako zaostaja količinska prodaja za proizvodnjo, kar ima za posledico porast zaloga gotovih izdelkov.

Ocena pokazalcev gospodarjenja kaže, da bomo planirani družbeni produkt dosegli 98%, amortizacijo 100 odst., dohodek bo manjši za 2%, ostanka dohodka ne predvidevamo. Pri tem smo zaposlovali 34 oseb manj od planiranih in izplačali poprečne neto OD na zaposlenega v višini 4.150 din in ne 4.281 din, kot je bilo določeno z gospodarskim načrtom za letošnje leto. Slabšim poslovnim rezultatom smo morali vsekakor prilagajati tudi politiko OD, zaloge gotovih izdelkov so večje za 18% od predvidenih, kar zahteva dodatno angažiranje trajnih obratnih sredstev, katerih pa nam primanjkuje. Fizični obseg proizvodnje bo približno enak planiranemu, vendar zajema tudi proizvodnjo vlečene žice, ki pa v planu za l. 1976 ni zajeta. Za prihodnje leto in za celotno 5-letno razdobje srednjeročnega plana pa smo vnesli tudi proizvodnjo vlečene žice, ki se je v letošnjem letu pojavila z aktiviranjem novega obrata priprave materiala.

Bolj uspešni kot na domačem trgu smo bili pri doseganju planskih nalog v zunanjetrgovinski menjava. Plan izvoza smo presegli predvsem na konvertibilnem področju. Uvozili pa smo manj od predvidenega. Velik izvoz je sicer pozitiven, a če pogledamo še cene, po katerih izvažamo, je rezultat drugačen. Izvozili smo 45% prodane količine, kar predstavlja le 35% vrednosti. Poprečno dosežena prodajna cena na 1 kg izdelka je

bila na domačem trgu kar 49% višja od izvozne cene. Takšne razlike v tržnem položaju smo med posameznimi TOZD skušali uravnati s sistemom izvoznih premij. Te premije bodo ostale v veljavi tudi v prihodnjem letu, vendar bo premijski pravilnik nekoliko spremenjen. Dodani mu bodo še nekateri drugi elementi, ki prav tako izhajajo iz zunanjetrgovinske menjave, kot npr. razlike v nabavni ceni reprovizuala, ki ga kupujemo po nižjih cenah v vzhodnih državah na osnovi blagovne menjave, pa tudi priznanje udeležbe posamezne TOZD v izvozu druge TOZD, če zanjo izdeluje polizdelke in se ti vgrajujejo v izdelke, ki se bodo izvozili.

Če pogledamo še izpolnitev plana investicij, opazimo, da smo v glavnem upoštevali srednjeročni program razvoja delovne organizacije. Pri tem pa ugotavljamo, da preteče od začetka gradnje pa do aktiviranja vse preveč časa. S tem, ko so investicije evidentirane kot nedovršene, ne dajejo nobenega učinka in od njih ne moremo obračunavati amortizacije. Sredstva ostajajo tako predolgo neizkoriščena.

Leto 1976 je bilo prvo v petletnem srednjeročnem planskem obdobju. Za leto je ta plan predvideval fizični obseg proizvodnje 15.230 ton izdelkov, kar pa bomo dosegli le 91%, saj je že letni plan odstopal od srednjeročnega. Tudi za prihodnje leto ne bomo mogli postaviti plana v višini srednjeročnega. Težko je namreč za 5 let vnaprej predvideti gibanje obsega proizvodnje in gospodarsko rast, ker ni odvisna od internih faktorjev, ampak v mnogo primerih od zunanjih činiteljev.

Osnutek plana za prihodnje leto, ki ga je dal poslovni odbor v javno obravnavo dne 3. dec. 1976, predvideva fizični obseg proizvodnje 15.936 ton. Za posamezno TOZD je predvidena eksterna proizvodnja:

TOZD Vijakarna 3.767 ton
TOZD Verigarna 3.780 ton
TOZD Sidrne verige 7.199 ton
TOZD Kovačnica 1.190 ton

Predvideni obseg proizvodnje predstavlja v TOZD Vijakarna 94% glede na plan za leto in 120% glede na doseženo proizvodnjo. V TOZD

Verigarna je plan 3.780 ton, kar predstavlja 97% od plana za leto in 117% na doseženo proizvodnjo. Za TOZD Sidrne verige predvidevamo 7.199 ton izdelkov, ker je glede na letošnji plan 152% (letošnji plan 152%) (letošnji plan ni vključeval proizvodnje žice in zato takšno razmerje) in 112 odstotkov na doseganje.

Plan za TOZD Kovačnico je postavljen na višini 106% na letošnji plan, ki pa bo predvidoma 100% dosežen.

Izhodišča za sestavljanje gospodarskega načrta za leto 1977 so bila postavljena v okviru Slov. železn. Tako naj bi dosegli blagovno proizvodnjo 798.000 ton, povečali produktivnost dela letno za 4%, izvoz naj bi planirali v višini 60 milijonov dolarjev in števila zaposlenih ne povečali za več kot 2%. Pri načrtovanju osebnih dohodkov moramo upoštevati določilo samoupravnega sporazuma o merilih za pridobivanje in razporejanje dohodka ter delitev sredstev za osebne dohodke v črni

in barvni metalurgiji SR Slovenije. Osební dohodki naj bi porasli za največ 12%, kar izhaja iz rasti produktivnosti in rasti življenjskih stroškov. Povečanje pa naj se meri na normalne osebne dohodke v l. 1976.

Navedeni podatki o planu za prihodnje leto se bodo v času javne obravnave verjetno še kaj spreminjali. Pripombe na plan bo usklajeval delavski

svet, da bomo postavljene naloge izpolnili v čim večji meri in tako prispevali k stabilizaciji gospodarskega položaja delovne organizacije.

Ob koncu navajam še podatke o osebnih dohodkih zaradi primerjave z ostalimi proizvajalci v okviru Slovenskih železn.

Poprečni OD v okviru SŽ so za mesec oktober znašali: Med predelovalci je Tovar-

	Plan 1976	Doseženi	Indeks
JESENICE	4.225	4.290	102
RAVNE	4.400	4.483	102
ŠTORE	4.300	4.268	99
PLAMEN	4.183	3.858	93
TOVIL	4.072	3.716	91
VERIGA	4.281	4.243	99
ŽIČNA	3.848	3.343	87
MET. INŠTITUT	5.330	4.830	90
SŽ	6.761	6.825	101

svet DO in dal končni predlog v potrditev delovnim skupinam.

Prihodnje leto si bomo morali s skupnimi močmi priza-

na verig še vedno na prvem mestu. Če primerjamo poprečne OD v letošnjem letu, ki so 4.039 din, s planiranimi, zaostajamo za 6%.

Delo OOS in sekretariata konference

Jože Hozjan

Od poletja do danes je bilo delo OOS zelo živahno, kar dokazujejo tudi številne seje IOOOS v TOZD. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Kovačnica se je sestel na osmih rednih sejah ter na eni izredni, prav tako je sklical trikrat politični aktiv v TOZD. V TOZD Verigarna je imel tudi osem rednih sej ter dve izredni. IOOOS v TOZD Vijakarna je po številu sej najboljša, saj so imeli enajst rednih sej ter dve izredni. V TOZD Sidrne verige je OOS imela sedem rednih sej ter eno izredno. IOOOS Vzdrževanje so se sestali na desetih rednih sejah in eni izredni. V Orodjarni se je IOOOS sestel komaj štirikrat na redni seji in eni izredni. Skupne službe so imele deset rednih sej. Pri teh sejah so bili na pobudo OOS sklicani tudi politični aktiv po TOZD dvakrat in tudi več. Sekretariat je med tem časom imel trinajst rednih sej, eno programsko konferenco, dve izredni seji ter en sosvet z zunanjimi predstavniki sindikata in partije. Pri vsem tem je bil sekretariat koordinator in tudi nosilec akcij. IOOOS v TOZD so odigrali svojo vlogo, nekateri bolj dosledno, drugi pa manj. Naj naštejemo samo nekatere važnejše akcije.

Pri teh je bila najbolj važna razprava o osnutku zakona o združenem delu. Po imenovanju komisij za izdelavo analize samoupravnih odnosov v OZD so IOOOS imenovali komisije za izdelavo analize v TOZD. Te komisije so bile imenovane na političnih aktivih v TOZD. Ko so komisije opravile svoje delo, se je sestel politični aktiv v OZD in v TOZD, analizo dopolnil ter jo dal v javno razpravo na zboru delavcev v TOZD. Vse TOZD so

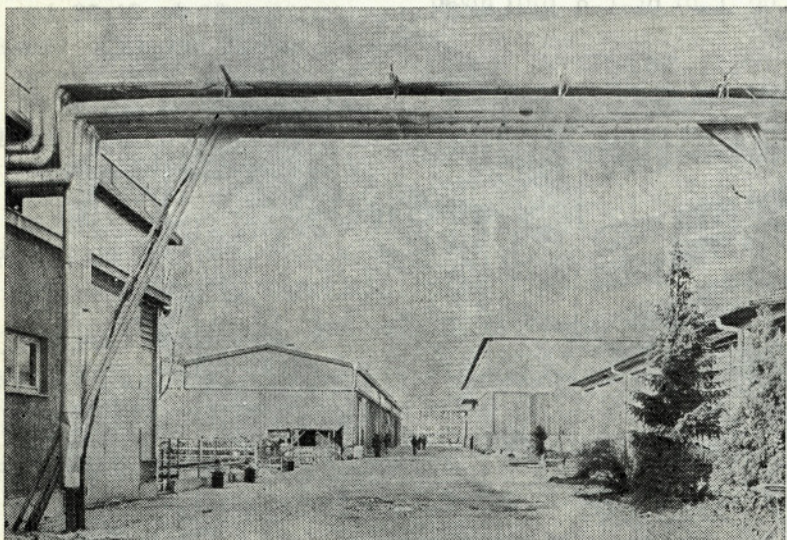

V počastitev Dneva republike

obravnavale analize za svoje TOZD, za skupne službe ter analizo, ki je bila narejena za OZD. Pred sklicem v TOZD smo z analizo preko informatorja seznanili vse člane naše OZD.

Na osnutek zakona je bilo v naši OZD vsega skupaj devet vprašanj ali pripomb, ki so bili tudi vsi potrjeni na

zborih delavcev v TOZD. Vse pripombe so bile posredovane skupaj z zapisniki na Občinski sindikalni svet in ta jih je posredoval republiški komisiji za uskladitev. Tudi analiza samoupravnih odnosov je bila dosti dobro narejena, kljub temu, da so se nekateri tovariši branili tega dela, med njimi tudi član ZK. Analiza je

nakazala nekaj napoliti in pomankljivosti, ki pa se jih bomo takoj lotili, saj je bil zakon pravkar sprejet. Ta zakon daje sindikatom veliko večjo vlogo kot doslej, saj omenja sindikate kar v 44 členih. Kot druga pomembna akcija je bila za sindikate kakor tudi za ostale družbeno-politične organizacije v naši OZD ljudsko posojilo za ceste. V ta namen je bilo sklicanih več političnih aktivov v OZD in tudi v TOZD. Pri tej akciji so bili angažirani vsi vodje TOZD. To se pozna tudi pri odstotku posameznih TOZD, ki jih v celoti objavljamo.

S tem poročilom za nas sindikate akcija še ni končana. Nujno je potrebno analizirati vse tiste, ki so letos bili udeleženi pri posojilu za privatno gradnjo ali dobili kredite. Ravno tako bomo ugotovili, koliko članov ZK ni plačalo polovico plače, prav tako pri IOOOS in tudi pri mladini. Nato pa vse tiste, ki so zgoraj zajeti, objavimo v naslednji številki našega glasila. Naj se javno ve, kdo družbi samo jemlje, ni pa pripravljen tudi dajati.

In kot tretja pomembna akcija je pomoč ob potresu na Tolminskem. Že od prvem potresnem sunku so se vse OOS odpovedale dotaciji, ki jih daje konferenca iz svojega predračuna, to je 20 dinarjev po osebi. Ob drugem potresu smo dali pobudo, kar so tudi vse OOS podprle, da se enodnevni zaslužek namenimo potresnemu področju. Poleg tega smo z OOS TOZD Kovačnica pripravili skupno z Ob SS de-

lovno akcijo, ki se jo je udeležilo 35 članov TOZD. V drugi delovni akciji pa se je udeležilo 42 članov v glavnem iz Vzdrževanja in Vijakarne. Pomoč potresnemu področju znaša skupaj okoli 40 milijonov dinarjev.

Sindikati smo tudi letos organizirali srečanje članov kolektiva v Krpinu, ki pa žal zaradi slabega vremena ni bilo najbolj uspešno. Pri vsem tem delu smo imeli še druge naloge, ki so pa tudi pomembne za naš samoupravni sistem.

Organizirali smo enodnevni seminar za delegate in sindikalne aktiviste. Obravnavali smo osnutek sindikalne liste in dali tudi nekaj svojih pripomb. Organizirali smo razne strokovne ekskurzije in izlete za članstvo, in še bi lahko našteval.

V naših OOS ravno sedaj tečejo razprave o individualnih poslovnih organih in za vodje TOZD. V javni razpravi je več samoupravnih sporazumov in tudi devetmesečna poročila o poslovanju naše OZD. Kmalu bodo aktualni tudi letni plani za TOZD in OZD, ki prav tako ne smejo mimo sindikalnih organizacij. V vseh OOS bomo morali narediti analizo o izvršenih sklepih osmega kongresa Zveze sindikatov Slovenije.

Pripraviti bomo morali poročilo za občne zbornice v TOZD, ki morajo biti končani do konca februarja. Tu v tem članku nisem omenjal dela kulturne in športne komisije o tem berite v njihovih poročilih.

Nova hladna valjarna — velika pridobitev slovenskega železarstva

Ob dnevu republike so na Jesenicah v navzočnosti okoli 15.000 delovnih ljudi slovesno odprli novo hladno valjarno na Beli, v kateri bodo proizvajali letno okoli 15.000 ton nerjavnih, 30.000 ton dinamov in 70.000 ton mehkih hladno valjanih trakov.

Nova hladna valjarna je veljala 1.753 milijonov dinarjev. Je sodobno opremljena, saj je vanjo vgrajenih preko 30 milijonov dolarjev moderne iz ZDA uvožene opreme.

Otvoritvi, ki je bila osrednja slavnost v počastitev dneva republike, je prisostvovalo mnogo uglednih gostov, med

njimi sekretar izvršnega komiteja CK ZKJ Stane Dolanc, ki je bil tudi slavnostni govornik.

Ta velika zmaga jeseniških železarjev, ki so pridobili velik sodoben obrat, ni pomembna samo zanje, ampak veliko pomeni tudi v okviru slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva, saj bo hladna valjarna proizvajala dragocevo pločevino, ki smo jo doslej uvažali in drago plačevali.

Pred veliko množico delovnih ljudi in občanov jeseniške in radovljiske občine je bil v veliki hali valjarne izveden bogat kulturni program.

Poleg godbe jeseniških železarjev so sodelovali združeni pevski zbori jeseniške in radovljiske občine ter solist Jaka Jeraša.

Ob koncu kulturnega sporeda so navzoči imeli izredno priložnost, ogledati si hladno valjarno in naprave v njej.

Jeseniški železarji so upravičeno ponosni, da so praznik republike počastili z otvoritvijo nove hladne valjarne, ki je v ponos ne samo njim, ampak tudi nam vsem, ki smo združeni v slovenskih železarnah in naši širši domovini.

N. B.

Delo sveta ZK

Vladimir Silič

V zadnjem obdobju je bilo delo sveta precej razgibano, vendar je slej ko prej še vedno največjo težo svojega dela posvetil gospodarskim gibanjem v naši delovni organizaciji.

Neugodna gospodarska gibanja v delovni organizaciji so se kljub vsem ukrepom, ki so bili sproženi na pobudo sveta ZK nadaljevala tako, da smo na zadnji seji ugotovili, da vsi predlagani ukrepi niso bili učinkoviti, oziroma jih vodilni niso uspešno izvajali.

Zaradi takega stanja je svet sprejel sklep, da morajo nastali gospodarski situaciji, po devetmesečnem poslovanju, razpravljati člani po vseh osnovnih organizacijah ZK in predlagati, kako pospešiti realizacijo zastavljenih ciljev. Predlogi osnovnih organizacij bi bili opora pri nadaljnjem delu sveta ZK.

Svet ZK je v tem obdobju obravnaval tudi aktivnost posameznih osnovnih organizacij. Na osnovi narejenega pregleda je razvidno, da se aktivnosti po posameznih osnovnih organizacijah močno razlikujejo in to po številu obravnavanih problemov, kot tudi po vrsti vprašanj, o katerih so posamezne osnovne organizacije razpravljale. Do neke mere je ta različnost utemeljena, vendar pa v tolikšni meri kot je to sedaj, tega ni moč razpravljati. Da bi se delo osnovnih organizacij ZK poenotilo, je predvideno, da se izdela matrični pregled aktivnosti, na podlagi katerega bodo posamezne osnovne organizacije ZK lahko korigirale svoja delovanja.

Iz napravljanih pregledov je razvidno, da je tako po številu obravnavanih primerov, kot tudi po kvaliteti obravnave posebno prizadeta osnovna organizacija Sidrne verige.

Svet je obravnaval aktivnost vodilnih in vodstvenih delavcev glede na to, kako se le-ti vključujejo v proces samoupravnega odločanja. Svet ugotavlja, da je s strani de-

lavcev, ki delajo na teh delovnih mestih in od katerih se zahteva, da izpolnjujejo naloge, ki jim jih nalaga obveznost po moralno političnih kvalitetah, čutiti vse premalo sodelovanja pri uresničevanju in spodbujanju samoupravnih odnosov.

Še posebno se je to pokazalo v zadnjem času v obdobju ustanavljanja TOZD, pri sprejemanju in oblikovanju naših internih samoupravnih aktov kot tudi ob priliki obravnave osnutka zakona o združenem delu.

V tistih delovnih sredinah, kjer je delo vodilnih in vodstvenih delavcev na področju samouprave boljše, opažamo tudi boljše obveščenost in sodelovanje vseh zaposlenih v enoti. Zato gornje ugotovitve ne smemo posploševati na vse vodilne in vodstvene delavce.

Kljub temu pa je svet ZK sklenil, da pošlje pismeno opozorilo vsem vodilnim in vodstvenim delavcem kot tudi individualnim poslovnim organom, s katerimi jih bomo opomnili na njihovo delovno dolžnost, ki izvira iz zahteve moralno političnih kvalitete.

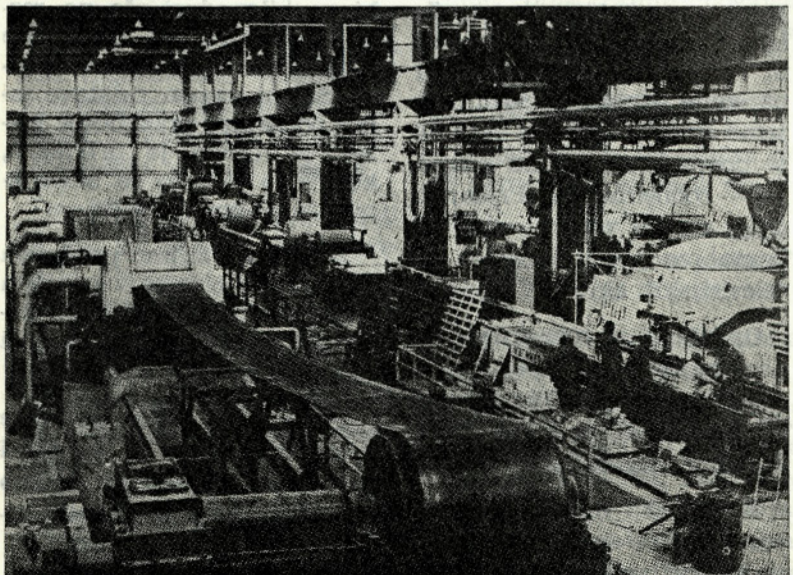
Poleg tega je svet ZK sprejel tudi sklep, da se glede na integracijo izvede postopek za vključitev osnovne organizacije ZK iz TIO v delo sveta. Za realizacijo sklepa je bil zadolžen sekretar sveta. Sklep je bil v mesecu novembru že realiziran in na seji osnovne organizacije ZK v TIO sta bila imenovana dva člana, ki jo bosta zastopala v delu sveta. Na tem sestanku smo se domenili, da je treba na enak način vključiti v skupno aktivnost tudi sindikalno organizacijo in organizacijo ZSMS iz TIO.

POROČILO O VPISU POSOJILA ZA CESTE (zaključeno 29. 10. 1976)

Vpisno mesto	Število zaposl.	Število vpisnikov pos.	% 3:2	Skupni znesek vpisan posojila	Poprečni znesek na vpisnika
1	2	3	4	5	6
DS Skupne službe	259	186	72	295.900	1.591
TOZD Kovačnica	125	111	89	124.300	1.290
TOZD Sidrne verige	116	83	72	116.700	1.406
TOZD Verigarna	214	115	54	102.100	888
TOZD Vijakarna	196	160	82	232.900	1.456
TOZD Vzdrževanje	135	75	55	59.100	788
TOZD Orodjarna	67	52	78	65.800	1.265
SKUPAJ	1.113	782	70	996.800	1.275

Vpisani znesek, ki so prispevali posamezniki znaša okoli 50% po planu predvidenega zneska.

Poleg posojila, ki so ga vpisali posamezniki, je tudi delovna organizacija vpisala 700.000 dinarjev. Tako znaša celokupni znesek vpisanega posojila 1.696.800 dinarjev.

Ali veste?

— da imamo v TVL trenutno 80 prosilcev za stanovanja;

— da je bilo v TVL izdelano v letu 1949 okoli 2.891 ton izdelkov, leta 1975 pa 13.147 ton;

— da smo v menzi od 1. 1. do 30. 10. 1976 pospravili: 41.724 kg kruha, 20.026 kg mesa in mesnih izdelkov, 8.468 kg krompirja in samo 2.357 kg zelja;

— da v TVL od 1. 11. 1976 dalje lahko broniramo v zaščitni atmosferi;

— da se je zaščitna krema za roke, ki jo dobivajo delavci na nekaterih delovnih mestih dobro obnesla in da bi bilo zaželjeno, da jo delavci dobivajo tudi v bodoče, čeprav je iz uvoza;

— da je bil osebni dohodek pri nas v letu 1951 (mesečno neto na zaposlenega) 5.128 dinarjev, v letošnjem letu (10 mes.) pa 403.900 S din — poprečno;

— da je bilo letos že 5 nezakonitih vselitev v stanovanja, s katerimi razpolaga »Veriga«, od tega trije v lo-mi in dvoje brez odločb.

Seminar za delegate in sindikalne aktiviste

Jože Hozjan

V naši OZD imamo delegacijo zbora združenega dela, splošno delegacijo in tudi samoupravni organi so voljeni po delegatskem sistemu. Delegacija zbora združenega dela šteje 25 delegatov. Tu se srečujemo z različnimi težavami, kot je prepozno sprejemanje gradiva, preobširno gradivo, neresnost nekaterih članov, nesklepčnost in drugo. Podobne težave ima tudi splošna delegacija, ta še toliko večje, ker je deljena na več področij dela, kot je zdravstvo, šolsko otroško varstvo, telesna kultura in kultura. Pri tej delegaciji je tudi nekaj članov zapustilo našo OZD in še to, da niso zastopani vsi TOZD. Zaradi pomembnosti te delegacije bomo sindikati pripravili ob letnih sindikalnih kon-

ferencah nadomestne volitve, kajti mandat teh delegatov traja še dve leti. Ker je bilo sprejemanje samoupravnih sporazumov nekoordinirano in delo delegatov osamljeno, smo se pri glavnem direktorju sestali vodje TOZD, predsedniki DS TOZD ter predsednik komisije tovariš Černe Lenko in se domenili za potek sprejemanja samoupravnih sporazumov v naši OZD.

Dogovorjeno je bilo:

1. Sporazumi se zbirajo v splošnem sektorju, ne glede na koga so naslovljeni.

2. Splošni sektor sporazume ali osnutke formalno pregleda, zlasti glede postopka sprejemanja in dajanja pripomb in nejasnosti takoj ureja s predlagatelji.

O načrtovanju in financiranju skupne porabe

Ing. Janez Smole

V tem mesecu je aktivnost vseh samoupravnih organov od temeljnih organizacij do federacije zelo velika. Pred njimi stojijo tele pomembne odločitve in dogovori: sprejemanje srednjeročnih planov v letih 1976 do 1980 in sprejemanje nalog in dogovorov za uresničevanje teh planov leta 1977.

V središču naše pozornosti so predvsem samoupravni sporazumi o temeljnih srednjeročnih planov samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti (izobraževanje, otroško varstvo, raziskovalna dejavnost, zdravstvo, socialno skrbstvo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje). Razvoj in delo teh dejavnosti pa vpliva na gospodarjenje in rezultate dela v temeljnih organizacijah in na zadovoljevanje potreb oziroma standard vsakega posameznika. Zato je važno, kako se bomo obnašali v času razprave in sprejemanja teh dokumentov. Kot vemo pa zakon o združenem delu pomeni proces sprejemanja teh planov svobodno menjavo dela. Pred slabim letom dni, ko smo sklepali o planih in financiranju teh dejavnosti v letu 1976, smo to opravili zelo na hitro in površno. Nismo se v polni meri zavedali važnosti teh dejavnosti in ustavnih načel o svobodni menjavi dela.

Vse temeljne organizacije so osnutke načrtov družbenih dejavnosti za obdobje 1976 do 1980 v razpravo dobile že v začetku tega meseca. Proces sprejemanja teh načrtov, pa naj bi tekkel vse do konca meseca junija 1977, ko bodo predvidoma le-ti dokončno sprejeti. Pri tem se morajo v čimvečji meri uveljaviti principi svobodne menjave dela. Zato sta se v ta proces

3. Ko so predlogi sporazumov v smislu druge točke usklajeni, splošni sektor izdelava vsebinski izvleček, sporazum z izvlečkom pa predloži finančnemu sektorju za ugotovitev možnosti in posledic izvajanja predlaganega sporazuma z vidika ekonomske sposobnosti TOZD. Ugotovitev mora biti izdelana ločeno za vsako TOZD. Celotni materiali se vrnejo po obdelavi v splošni sektor.

4. Splošni in finančni sektor interno uredita, kdo bo opravljal delo v zvezi s sporazumi.

5. Ko so zbrani dokumenti pod točko 3, splošni sektor dostavi gradivo konferenci OOS v obravnavo in eventualno pripravo stališč.

6. Pred obravnavo ali sklepanjem o predlogih sporazumov skliče splošni sektor sestanek vseh vodij TOZD, predsednike DS TOZD in predsednike političnih organizacij (po potrebi pa tudi druge) zaradi uskladitve stališč.

7. Po uskladitvi stališč dostavi splošni sektor celotno gradivo za posamezne TOZD vodji TOZD z nalogo za izvršitev. Postopek izvršitve je predpisan v statutu TOZD.

8. Organizator poslovanja izda v smislu tega dogovora organizacijski predpis o postopku sprejemanja sporazumov, s tem da predpis vsebuje tudi časovne opredelitve izvajanja posameznih operacij.

Druge zadeve, ki se sprejemajo preko delegatov, pa bi morali delegati ob prejemu gradiva obravnavati v svojih skupinah, ki so bili izvoljeni, saj tudi njim odgovarjajo za svoje delo.

Ker pa temu ni tako, smo sindikati dolžni, da stanje popravimo. V ta namen smo organizirali enodnevni seminar na Bledu v hotelu Svoboda 20. nov. 1976. Tema seminarja je bila komuniciranje in obveščanje. Predaval je psiholog iz republiškega sindikata in sicer iz Centra raziskave in samoupravljanja tov. Tine Jež. Druga tema je bila nekoliko bolj zanimiva in sicer delo samoupravne delavske kontrole v OZD. Predaval je tov. prof. Slavko Pevec, prav tako iz republiškega sindikata. Pri vsem tem je zanimivo, da se je seminarja udeležilo od 167 vabljenih komaj 43 članov. Vabljeni so bili delegati ZZD — 25 članov, splošne delegacije 18, vsi vodje samoupravnih delovnih skupin, to so člani DS v TOZD, vsi člani IO OOS, svet ZK in vodje TOZD. Od tega se jih je opravičilo le 18. Kako ostalih 105 članov jemlje resno svoje delo? Komentar ni potreben. Skratka, pravice zahtevajo, odgovornosti ne poznajo, ali jih nočejo izvrševati kot enakopravni člani naše družbe. Vse take neresne člane bomo morali javno obravnavati vsak v svoji organizaciji, kajti delo delegatov je dolžnost, zato mora vsak prispevati svoj delež, po svoji možnosti in znanju za boljši jutri.

Sindikalna aktivnost v TOZD kovačnica

Peter Piškur

V skladu s 17. členom poslovnika OOS Kovačnica se je konstituiral novoizvoljeni izvršni odbor sindikata TOZD Kovačnica s predsednikom, tajnikom in blagajnikom na čelu.

V naši OOS delujejo sindikalne skupine, ki so iste kakor delovne skupine v samoupravnem sistemu. Vsaka sindikalna skupina ima sindikalnega poverjenika, ki prenaša v izvršni odbor stališča, predloge in mnenja skupine. Za področje športnokreativne dejavnosti je pri izvršnem odboru tudi športni poverjenik. Vsak član IO OOS TOZD je dobil po en izvod pravil osnovne organizacije sindikata, poslovnik o notranji organizaciji in načinu delovanja konference OOS.

Delovanje sindikalnega članstva se odvija po programu OOS TOZD za leto 1976, ki je usklajen s programom konference OOS Veriga in z vsemi kongresnimi dokumenti. Zajema vsa področja, ki so v interesu sindikalnega članstva v TOZD, OZD in SIS. Delo sindikata usklajujemo z vsemi družbeno-političnimi organizacijami v TOZD.

V tej mandatni dobi se je IO OOS TOZD Kovačnica sestel na osmih rednih sejah. Teme so bile: redna sindikalna problematika, katera zajema področja razvijanja samoupravljanja v TOZD, razvijanje samoupravne delavske kontrole, produktivnost in dohodek, področje načrtovanja in družbeno-ekonomskega sistema, delovne in življenjske razmere delavcev, stanovanjske politike, izobraževanje,

kulturno življenje, oddih, rekreacija in šport v TOZD, nočno delo žena, obveščanje in informiranje, novatorstvo pa do vseljidskega odpora in obrambe.

Med družbeno-pomembne akcije je prav gotovo javna razprava o osnutku zakona o združenem delu, katera je bila organizirana kot skupna akcija družbeno-političnih organizacij v TOZD. Nosilec akcije je bila sindikalna organizacija.

Javno posojilo za ceste v našem TOZD je bilo delo družbeno političnih dejavnikov. Sredstva, nabrana s prodajo obveznic, bodo porabljena kot dodatni vir za financiranje novogradenj, rekonstrukcij in modernizacijo magistrálnih in regionalnih cest po srednjeročnem programu za obdobje 1976—1980 na območju SRS. V našem TOZD je bilo vpisano 124.300 din ali 1.290 din na vpisnika, teh je bilo 111.

Pomoč Posočju kot dodatna solidarnostna akcija pomoči Posočju iz TOZD Kovačnica je bila fizična udeležba delavcev v vasi Žaga pri Bovcu, te akcije se je udeležilo 35 delavcev iz TOZD Kovačnica, opravljeno je bilo 245 delovnih ur.

IO OOS TOZD Kovačnica je izoblikoval pripombe na osnutek sindikalne liste 1977. Pripombe so bile posredovane občinskemu sindikalnemu svetu Radovljica.

V teku tega in naslednjega meseca so pred nami letne sindikalne konference, na katerih bo bolj podrobno prikazana sindikalna dejavnost v letu 1976.

Razstava ročnih del

Verjetno se še spominjate razstave ročnih del, ki smo jo letos priredile v podjetju ob našem prazniku — 8. marec.

Mnogo žena takrat ni razstavljalo svojih izdelkov, toda morda je bilo potem celo kateri žal, da tega ni storila.

Sedaj so največje jesenske skrbi za nami — pospravile smo pridelke z vrtov, vkuhale in pripravile ozimnico ter opremile otroke za šolo. Verjetno imamo le nekaj časa, da se posvetimo svojemu konjičku — ročnemu delu. Prihajajo dolgi zimski večeri — ali jih bomo res preživele samo ob televizijskih ekranih?

Omislino si ročno delo, ki nam najbolj leži in ki ga bomo koristno uporabile. Če nam bo le-to všeč, ga bomo 7. do 8. marca razstavile.

Vsekakor velja ta poziv vsem našim upokojenkam, ki so še bolj večje teh del. Rače

bomo sprejele njihove dragocene nasvete in se okoristile z njihovim znanjem.

K sodelovanju vabimo tudi vse ženske — gospodinje, ki so včasih že pravi mojstri v raznih ročnih delih.

Kaj pa naši kolegi? Morda so tudi tam skriti talenti in bi ne bilo odveč, če na razstavnem prostoru opremimo tudi kotichek z njihovimi izdelki. Saj ni namen razstave samo počastitev praznika 8. marec, le termin je prikladen, ker je to čas, ko se ukvarjamo »s svojimi konjičkii«.

Z razstavo želimo predvsem prikazati, s čim se v prostem času ukvarjajo naši člani kolektiva, njihovi svojci in naši upokojenici.

Torej pred nami so trije kratki meseci in še je pravi čas, da se z veseljem lotimo ali dokončamo že začeto delo.

N. J.

Obveščanost, pogoj za uveljavljanje samoupravnih pravic in dolžnosti

Martin Horvat

Za obveščanje (informiranje) lahko rečemo, da je bistven, nujen pogoj za samoupravljanje. Obveščanje mora biti kot dvosmerno pretakanje informacij od delavca oziroma občana do pristojnih organov in obratno.

Dejstvo je, da nepismeni proizvajalec ne more biti uspešen upravljaavec, lahko tudi rečemo, da neobveščen proizvajalec ne more biti uspešen oziroma odgovoren upravljaavec.

Če delavci, člani delavskih svetov, skupščin samoupravnih interesnih skupnosti ter drugih samoupravnih in oblastnih teles nimajo ustreznih in zadostnih informacij o vprašanih, o katerih morajo odločiti, potem njihovo odločanje ni samoupravno odločanje. V takšnem primeru so delavci le statisti, ki dvigujejo roke, v resnici pa odloča kdo drug; če ne odločajo delavci oziroma njihovi delegati, potem pač odloča tehnokratski oziroma birokratski aparat.

Za resnično aktivno udeležbo delavcev v upravljanju, tako na ravni organizacije združenega dela kot zunaj nje, v samoupravnih interesnih skupnostih, krajevnih skupnostih in družbeno-političnih skupnostih je bistven pogoj obveščanosti delavec. Zato je tudi ustava določila pravico do obveščanja kot ustavno pravico. Šele ko so delavci v celoti objektivno in pravočasno obveščeni o vprašanju, o katerem naj odločajo, lahko o tem vprašanju odgovorno odločajo, to pomeni, da se zavedajo svoje odločitve in prevzamejo njene posledice.

Dejanska vsebina in smisel samoupravljanja dobila šele s tem polno veljavo, samoupravljanje ni samo pravica, ampak je tudi odgovornost.

Pomen obveščanja je odločilnega pomena za uveljavljanje delegatskega sistema in delegatskih razmerij. Brez ustreznega obveščanja na vseh ravneh odločanja (od temeljne organizacije združenega dela do skupščine SFRJ) delegatski sistem ne bo izpolnil pričakovanj in ne bo uresničeval svoje ustavne funkcije. Da bi lahko zaživela delegatska razmerja med ljudmi v samoupravnih organizacijah in skupnostih ter njihovimi delegacijami in delegati, morata biti zagotovljena vsestranska obveščanost delovnih ljudi, delegacij in delegatov ter pretok informacij v obeh smereh.

Ena izmed pomanjkljivosti je, da so delovni ljudje premalo obveščeni o delu svojih delegacij, ki so jih izvolili in o delu delegatov, ki jih delegacije pošiljajo v različne samoupravne organe in skupščine družbeno-političnih skupnosti.

Nadaljnja pomanjkljivost je v obveščanju delegatov oziroma delegacij. Ugotovljeno je,

da delegati ne dobivajo ustreznih informacij, da gradivo, ki ga dobivajo dostikrat ni ustrezno, ker je bodisi preveč obširno, bodisi premalo razumljivo.

Te in druge pomanjkljivosti v zvezi z informiranjem bo treba odpravljati, da bi delegatski sistem ne zašel v svoje protislovje, se pravi, da bi se z njim oblast delavcem odtujevala, namesto da bi jim jo približali.

Poleg objektivnih težav pri uvajanju ustreznega sistema obveščanja, so seveda tudi številne subjektivne težave. Takšen pojav je na primer ohranjanje monopola neinformiranih. V mnogih primerih posamezne ožje skupine ljudi v organizacijah združenega dela, bankah, združenjih, kakor tu-

di v državnem aparatu zadržujejo informacije v lastnem krogu.

Tako z monopolom na informacijah ohranjajo v svojih rokah oblast med upravljanjem produkcijskih sredstev, odločanjem o dohodku. Velikokrat ostajajo delavci neobveščeni tudi z izgovorom, da gre za poslovno tajnost.

Ohranjanje monopola na informacijah se ne kaže samo v tem, da delavci niso informirani o finančnem in materialnem stanju organizacije združenega dela, o doseženem dohodku, investicijah, poslovnih stroških, ampak tudi v neobveščanosti delavcev o samoupravnih splošnih aktih. Spomnimo se sprejemanja našega samoupravnega sporazuma o sistemizaciji delovnih mest,

Kovačnica skozi desetletja

Nadaljevanje
Franc Ankerst

Takratno vodstvo tovarne se ni mačehovsko obnašalo le do »rdečih«, pač pa do vseh zaposlenih delavcev. Vodstvo tovarne ni izpolnjevalo svojih obveznosti, ki so bile dogovorjene po kolektivni pogodbi. Ker zahteve delavcev po višjih plačah, varstvu pri delu, letnem dopustu, plačnem bolniškem dopustu in boljših pogojih za delo niso bile izpolnjene, je vodstvo sindikalne organizacije v tovarni zavzelo sklep, da se organizira splošna stavka. V največji tajnosti je bil imenovan stavkovni odbor in v ponedeljek, 15. maja 1935, ob šesti uri zjutraj se je stavka začela. Dnevno stražo so opravljale ženske, nočno pa moški. V stavki so solidarno sodelovali vsi delavci. S »stavkokazi« so ne preveč nežno opravile kar ženske. Stavka je trajala cele tri tedne: od 15. maja do 5. junija. Med stavko so poleg ostalega prebivalstva Lesc stavkajočim delavcem pomagali tudi trgovci, ki so jim dobavljali živila na »up« (kredit).

Po 21. dneh stavke je upravni odbor tovarne popustil. Rezultat dolgotrajnih pogajanj je bil zadovoljiv. S stavko so si delavci priborili:

— delno zvišanje plač;

— priznan je bil plačan letni dopust, in sicer 3 dni na vsakih 10 let službe;

— priznan je bil plačan 7-dnevni bolniški dopust.

Zgrajena je bila kopalnica, umivalnica in kolesarnica.

Izboljšali so se tudi pogoji za delo. Kovači so dobili usnjene predpasnike, delavci, ki so delali pri PELS škarjah pa so dobili »bleke« (usnjene krpe) za zaščito dlani od ure-

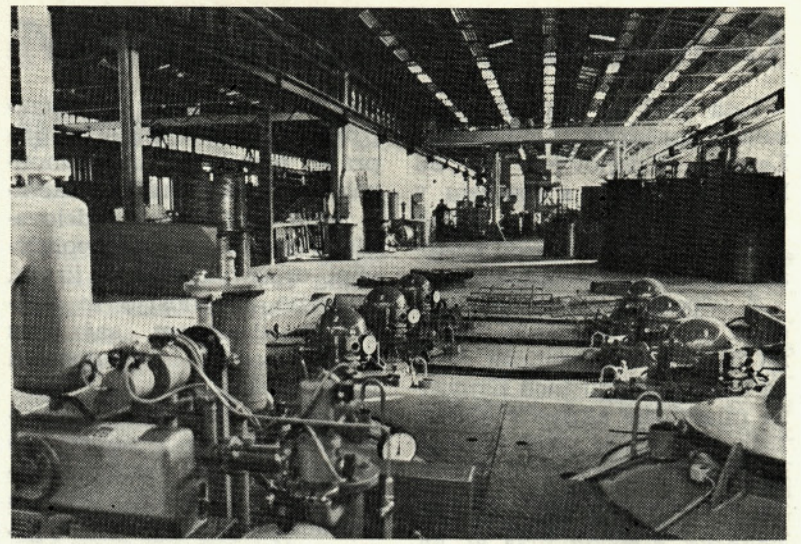
za. Rokavic, cokel, delovnih oblek, čelad itd., itd. ni bilo. V vsej kovačnici je bila le ena pipa za vodo. Za hlajenje orodja in pozneje za umivanje so jo kovači oziroma »draufarji« in »lerpobje« z lesenimi škafi hodili iskat in jo nosili h kladivom in ognjiščem. S štrajkom so bili določeni izboljšav deležni tudi vajenci.

Danes še vedno zaposlen in seveda obenem eden najstarejših kovačev je tov. Ferjan Franc. Ko sem ga prosil, da mi pove nekaj podrobnosti iz preteklosti kovačnice, mi je zelo kromno dejal: »Ja, veš, ampak jest s'm pršu u fabriko šele leta 1935«.

Francelj se je leta 1935 v tovarno prišel učiti za kovača. Za »uk je bilo težko in kdor ni imel kakšnega »strica« ali »tete«, da je »pomazov«, ni bilo dosti izgledov, da se bo učil.

Prvo leto so vajenci bolj pometali, opravljali transportna dela in »pedenali«. S poklicem so se srečavali bolj od daleč. V obrtno šolo so hodili v popoldanskih urah »po ših-tu« dva do trikrat tedensko. Francelj mi je povedal tudi tole: »Kot vajenec sem prvo leto dobil le en dinar na uro, drugo in tretje leto pa po dva dinarja. To je zneslo približno 200 din na mesec. Toliko je bil tudi mesečni penzion pri Olipu.«

Uradno in po programu je TVL pred vojno lahko delala najdebelejše verige do Ø 30 mm. To so bile ročno kovane verige. Kljub temu pa sta Kirin in Magdič leta 1936—1937 naredila kovano verigo Ø 50 mm za Abesinijo.

Notranost obrata za pripravo materiala

ko večina delavcev ni vedela, kaj podpisuje.

Neinformirani ali delno informirani ali celo napačno informirani delavci so seveda lahek plen v rokah tehnokratskih in birokratskih skupin. Z neinformiranimi delavci je najlažje manipulirati, glasuje-

jo, ne da bi prav vedeli, zakaj glasujejo. Takšen sklep potem formalno uporabijo tisti, ki dejansko odločajo o stvareh. Če bomo učinkoviteje odpravljali pomanjkljivosti v zvezi z obveščanjem, bomo bistveno pripomogli k nadaljnji krepitvi samoupravljanja.

Proizvodni program kovačnice se ni menjal. Iz leta v leto se je večala proizvodnja poljedelskega orodja, plugov, bran, okopalnikov, vzporedno s tem pa so rasle potrebe po opremlenosti za adjustažo kovanih in elektrovarjenih verig.

Leta 1930 je bil poprečni mesečni zaslužek delavca ca. 1100 din na mesec. Poprečje je iz leta v leto upadalo, tako da je bil tik pred začetkom druge svetovne vojne poprečni mesečni zaslužek delavca samo še ca. 960 din.

Ne samo v kovačnici, temveč po vsej tovarni je bilo nezadovoljstvo delavcev iz dneva v dan večje. Krepila se je revolucionarna zavest delavcev, kar je čutilo tudi vodstvo podjetja in je moralo vedno bolj računati na enotnost delavcev v borbi za svoje pravice.

Napočilo je leto 1941, ko je okupator zasedel našo deželo. Najboljši revolucionarji — kovači, so odhajali v partizane. V tovarni je bila organizirana OF in sabotaže so bile na dnevnem redu.

Med vojno je bila tovarna nekajkrat porušena, proti

koncu vojne pa tako močno, da ni bila sposobna obratovati.

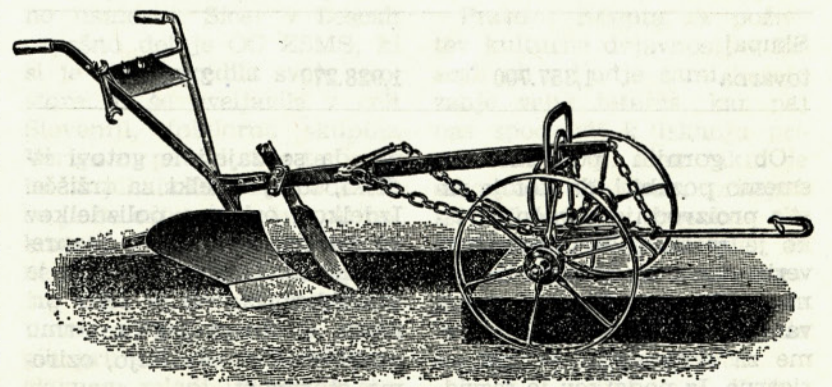
Po osvoboditvi so preživeli delavci — bivši partizani — in ilegalci tovarno obnovili in začeli s predvojnimi proizvodnimi programom.

Za prvo in drugo leto po osvoboditvi žal ni podatkov o proizvodnih dosežkih kovačnice. Od leta 1947 dalje, zahvaljujoč tov. G. N. in R. J., pa so se podatki ohranili. Iz orumenelih listov »Proizvodnja po letih« se nazorno vidi rast proizvodnje artiklov, ki jih je delal obrat »Kovačija«.

V slavnostni številki GLASILA TVL je pisec teksta »Kronika za obstoj« napisal: »Po osvoboditvi leta 1945... so se zavrteli stroji in v letu 1949 je bila že presežena predvojna raven proizvodnje«.

Ker je kovačnica po vojni začela s predvojnimi proizvodnimi programom, zasledujemo torej rast proizvodnje od leta 1947 do 1949, ko je bil dosežen, oziroma presežen predvojni proizvodni plan kovačnice in tudi tovarne.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Delo mladine v Lescah

Leta 1972 se je prvič pokazala organiziranost mladine v Lescah. Ustanovljen je bil Mladinski aktiv s sedežem v mladinskem klubu pri Šumiju, katerega smo uredili s prostovoljnimi delom mladih.

Z uspešnim delom po sekcijah, kot so kulturna, športna in družbenopolitična, smo se kmalu prebili med najboljše mladinske aktivne v občini. Leta 1974, to je po 9. kongresu ZSMS, smo postali osnovna organizacija zveze socialistične mladine Slovenije. V tem času smo se uveljavili tudi v republiškem merilu, ko smo prejeli nagrado za uspešno sodelovanje na družbenopolitičnem področju.

Danes seveda delujemo na več področjih, za vsako področje imamo ustanovljene komisije, ki imajo enega ali več vodij. Imamo komisijo za idejnopolitično delo, za splošen ljudski odpor, kulturno, športno, likovno, fotografsko in novinarsko komisijo, ki deluje kot center za obveščanje in propagando.

Najbolj delovna je komisija za idejnopolitično delo, saj smo leta 1975 in 1976 na tekmovanju za najboljši klub v Sloveniji, ki ga organizira republiška konferenca ZSMS, zasedli prvo mesto na tem področju. Ostale komisije delujejo dokaj uspešno, saj se tudi letos potegujemo za naslov najboljše OO ZSMS v občini in pa za čimboljšo uvrstitev na republiškem tekmovanju »Naš klub 77«.

V mandatnem obdobju 1975/76 je bilo naše delo zelo uspešno, najbolj odkar obstaja mladinska organizacija v Lescah. Zastavljeni program smo dobro uresničili, podaljšali klubski prostor, pričeli sodelovati z mladimi iz Mosta

na Soči, priredili zaključno prireditev Naš klub 76 in pripravili piknik za sinova mongolskega predsednika. Omeniti velja tudi dobro sodelovanje z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami v kraju, krajevno skupnostjo in turističnim društvom, saj brez njihove pomoči ne bi delovali tako uspešno.

Doslej z delovnimi organizacijami nismo posebno sodelovali. To bi radi izboljšali, zato se dogovarjamo o ustanovitvi krajevnega sveta ZSMS, ki bi povezoval vso mladino v Lescah, hkrati pa izboljšal delovanje.

K krajevnemu svetu ZSMS še nista pristopili OO ZSMS Žito TOZD Triglav in Gorenjka. V načrtu imamo že skupno akcijo na športnem področju — kegljanje in smučanje.

V zadnjem času se srečujemo s problemi kadra, zato smo pred kratkim izvedli anketo, ki pa je pokazala, da večina krajanov ni seznanjena z delom OO ZSMS Lesce. Po anketi smo zato izdali dve informaciji o našem delu: pred oddajo Spoznavajmo svet in domovino in informacijo, ko je v mladinskem klubu nastal požar. Požar, ki je izbruhnil zaradi slabe električne napeljave, nam je poškodoval del prostora, ki ga prav sedaj prenavljamo. Končana je že prva faza dela — elektrika, prav sedaj pa prostor pleskamo.

Mladinski klub bomo tudi prenovili, zato vas še enkrat prosimo, da nam svoje predloge o opremitvi prostora čimprej oddate.

Obenem pozivamo mlade, zainteresirane za delo v mladinskih organizacijah, k sodelovanju.

E. M.

Naše glasilo v letu 1977

Najprej na kratko preletimo zgodovino našega glasila. Začeli smo ga izdajati v letu 1959 (prva številka je izšla 4. 7. 1959), tiskali smo ga sami doma — ciklostil, obseg je bil skromen, 10—15 tiskanih strani v začetku, nato vedno več do konca leta 1973, ko je bil obseg 26—32 strani in ko smo prenehali s primitivno ciklostilno izvedbo. Ves ta čas nam je uspevalo glasilo izdajati redno mesečno.

Leta 1974 (januarja) smo glasilo pod nespremenjenim imenom VERIGA začeli izdajati v knjižnem tisku, v obliki časnika, s fotografijami in risbami. Obseg se je povečal na 70 do 100 na stroj tipkanih strani, zato ker ga izdajamo dvomesečno. Od časa do časa so bile ovojne strani v dvo-barvnem tisku. Zaradi dvomesečnega izhajanja VERIGE in njenega večjega obsega, smo januarja 1974 začeli izdajati še INFORMATOR, ki do danes izhaja po potrebi — 40 do 50 števil letno. Prav ta oblika informiranja se je v praksi pokazala najboljše, ker INFORMATOR lahko izdelamo v zelo kratkem času (dve uri) in ga posredujemo vsem zaposlenim.

Na splošno lahko rečemo, da je obseg informiranja doslej bil zadovoljiv, kvaliteto pa bi morali izboljšati. Odkar izdajamo VERIGO dvomesečno, se večkrat pojavljajo pripombe posameznikov, zakaj ne bi VERIGO izdajali mesečno, kot večina drugih večjih organizacij združenega dela. Tudi večina osnovnih organizacij sindikata po TOZD je izrazila željo, da bi VERIGA izhajala mesečno.

Na podlagi tega je Odbor za informiranje obravnaval to vprašanje, tudi z materialne strani in se odločil, da od januarja 1977 dalje preidemo na mesečno izdajo VERIGE, vendar pod pogojem, da obseg, razen v izjemnih primerih, ne presega 8 strani sedanjega formata glasila, oziroma 50 do 60 na stroj tipkanih strani gradiva. Oblika, format, tehnična izvedba in vsebinska

zasnova ostanejo neizpremenjeni. Članki in ostali prispevki morajo biti krajši, jedrnati. Prizadevati si je treba, da bo več sodelavcev in več prispevkov iz neposredne proizvodnje. Odbor za informacije se je odločil za omejen obseg glasila zaradi zmanjšanja stroškov in meni, da omejitev obsega glasila ne bo negativno vplivala na učinkovitost informiranja.

Da bi bilo zanimanje za prispevke večje, je Odbor za informacije predlagal povečanje honorarjev za okoli 30 %, všteti tudi nagrade za reševalce križank.

Omenjeni sklepi Odbora za informacije bodo veljavni, ko jih potrdi delavski svet OZD, izvajali pa se bodo od 1. januarja 1977.

Ker bomo glasilo izdajali mesečno, bo potreba po izdaji INFORMATORJA manjša. Predvideno je, da bomo v letu 1977 izdali okoli 40 števil. Izdatki za mesečno izdajo VERIGE se zaradi omejenega obsega ne bodo bistveno povečali. Na povečanje izdatkov pa bo več vplivala povečana naklada zaradi priključitve TIO k Verigi, ker bodo glasilo dobivali vsi zaposleni v TOZD TIO in njihovi upokojenci. Seveda se bodo tudi izdatki enakomerno razdelili na posamezne TOZD.

V prvi številki VERIGE, ki bo izšla v januarju 1977, bomo objavili točne podatke o stroških za glasilo in informator v letu 1976 in plan izdatkov za leto 1977.

N. Bulut

(Nadaljevanje s 5. strani)

Kovačnica skozi desetletja

Artikel	1947		1948		1949	
	kg	kos	kg	kos	kg	kos
kov. verige	104.900	—	137.500	—	161.700	—
plugi	328.400	3.040	225.000	3.000	407.800	5.438
okopalniki	92.600	2.012	93.000	2.023	5.625	125
brane njiv. in travniške	61.200	1.276	78.400	1.409	8.136	136
plužni deli	72.300	—	260.200	—	289.300	—
traktor. deli	105.700	—	93.000	—	91.500	—
obrač. Janez	—	—	74.400	875	—	—
franc. ključiči	—	—	770	1.105	2.500	3.710
Skupaj kovačnica	765.100	6.334	962.270	8.412	973.561	9.409
Skupaj tovarna	1.357.700		1.928.270		2.890.741	

Ob gornjih podatkih ne smemo pozabiti, da kot je rastla proizvodnja kovačnice, tako je rastla tudi proizvodnja verigarne. Opozoriti hočem na to, da je rastla tudi zahteva po večjih količinah opreme za opremljene verige verigarne. Iz podatkov je razvid-

no, da so zajeti le gotovi izdelki, torej izdelki za tržišče. Izdelkov, oziroma polizdelkov za interno uporabo v razpredelnici ni. Iz tega sledi, da je kovačnica iz leta v leto pri istem strojnem parku strmo povečevala proizvodnjo, oziroma storilnost.

ZAHVALE

Ob smrti dragega očeta DOBAR ALOJZA se najlepše zahvaljujem sodelavcem STK in TOZD Kovačnica za vence in za izrečena sožalja. Posebno hvala sodelavcem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Sin Vlado Dobar

Ob izgubi naše mame IVANE AMBROŽIČEVE, se iskreno zahvaljujem sodelavcem

TOZD Verigarne in zunanjemu transportu za venca in izrečeno sožalje.

Micka in Ciril Ambrožič

Ob moji upokojitvi se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem iz vodstva, splošnega sektorja, ekonomsko-organizacijske službe ter komercialnega in finančnega sektorja za poklonjeno darilo. Celotnemu kolektivu pa želim čim več delovnih uspehov pri nadaljnjem razvoju delovne organizacije.

Jože Ješe

ZAHVALA

Sodelavcem iz TOZD vzdrževanje se iz srca zahvaljujem za dragoceno darilo in dobre želje ob moji upokojitvi. Prav tako se zahvaljujem skupini iz skladišča orodja TOZD v jakarna za pozornost.

Vsem pa želim srečo in zdravja ter obilo delovnih uspehov.

Habjan Janez

Naloge in delo odbora za kadrovske zadeve in skupno porabo

Janko Kralj

V našem samoupravnem sistemu ima nedvomno odbor dovolj nalog in dela. To delo je v tesni zvezi s samoupravljanjem v delovni organizaciji. V mandatu nove samoupravne organiziranosti se je odbor sestajal po potrebi in to že tridesetkrat. Reševanje problemov in predlogov smo na sejah obravnavali skladno z našimi samoupravnimi akti.

V okviru pristojnosti, ki jih ima odbor, je zajeta široka paleta teh, vendar se z vsemi nalogami še nismo srečevali.

Pretežni del našega dela je posvečen stanovanjski problematiki, ki je v naši organizaciji trenutno žgoča navkljub intenzivni gradnji stanovanjskih enot v preteklosti. Da smo se ukvarjali s tem vprašanjem, pa so nam narekovale potrebe, da za našega delavca preskrbimo najnujnejše prostore za bivanje v primerih, kjer je bilo to mogoče. Potrebe po stanovanjih pa so velike, trenutno bi rabili vsaj 30 stanovanjskih enot s tem, da bi rešili najnujnejše primere.

V prihodnje bomo morali jemati delavce v delovno razmerje samo iz okoliških krajev in to take, ki imajo stanovanjsko vprašanje rešeno. Kadar pa bo šlo za namestitve delavcev brez stanovanj, pa bomo dolžni vlagati sredstva za gradnjo stanovanj.

Med pristojnosti našega odbora spada tudi štipendijska politika. Pri tem smo v preteklosti skoraj docela rešili vse prosilce za dodelitev štipendije, razen nekaterih, ki niso bili zajeti v internih razpisih.

Naloga odbora v prihodnje pa bo, da spremlja štipendijsko politiko in usklajuje z potrebami po novih delovnih mestih skupno s TOZD. V vseh primerih vsi prosilci ne bodo prišli v poštev za dodelitev štipendije ali za kritje šolnine. Delovna organizacija bo podpirala samo tiste prosilce, katerih smer šolanja je sorodna našemu proizvodnemu procesu. Pri izvajanju štipendijske politike pa so nam v napolitilo tudi republiška in občinska resolucija.

Odbor pa naj bi obravnaval tudi kadrovske politiko in vprašanja, s tem v zvezi pa odbor ni posvečal vso skrb. Tej nalogi se bo odbor moral posvetiti v prihodnje tako, da ne bo očitkov, da se ta organ s tem ne ukvarja. Odbor mora poznati delovanje delovne organizacije, mora slediti kadrovskim premikom in biti upoznan z nameni in koristmi novih organizacijskih oblik poslovanja, le na podlagi dobro pripravljenih predlogov je uspeh.

Neskladja moramo reševati obojestransko, le take oblike sporazumevanja so plod uspeha, ki je koristen za nas vse.

Odbor bo v prihodnje svoje pristojnosti, ki so popisane z samoupravnimi akti spoštoval ter bo deloval v cilju, da bo v svojem mandatu opravičil svoje dejavnosti še na ostalih področjih.

Delo odbora programsko ni moč predvideti, ker se rešujejo problemi, kot se pojavljajo.

Nesreča ne počiva — napake, ki se maščujejo

Vitimir Rems, varn. ing.

Hujša nesreča se je pripetila dne 11. 10. 1976 v popoldanski izmeni v oddelku nove kovačnice. Ponesrečil se je tov. Novak Ignac, ko je upravljal z novim padnim kladivom, ki je namenjen za stiskanje kovaških izdelkov. Na tem mestu je bil zaposlen le kratek čas, zato tudi ni imel dovolj delovnih izkušenj.

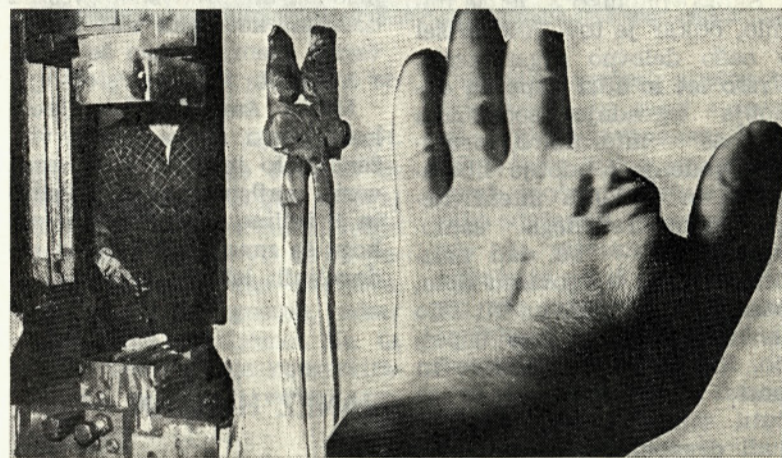
Za poučevanje na stroju je bil določen neposredni vodja del — skupinovodja.

Po dobljenih podatkih je bilo nedvoumno ugotovljeno:

je stiskalcu nudil strokovno pomoč neposredni vodja dela.

Ko sta skupaj ponovno preizkušala pravilno delovanje orodja, je upravljal stroj skupinovodja. V trenutku, ko je bil stroj aktiviran, je Novak skušal s kleščami popraviti surovec v utopu. Ta namreč ni bil dobro nameščen in čeprav ga je skupinovodja predhodno opozoril, naj se odmakne od stroja na varno mesto, ga le-ta ni poslušal.

Ta nepremišljena odločitev je bila usodna, saj mu je gla-

Nadzor nad cenami je naloga in stvar delavca

Franč Hanžič, ing.

V razpravi na skupščini SFRJ je dolgo pričakovani za konski predlog v osnovah si stema cen in družbenem nadzoru nad cenami.

Temeljno načelo, iz katerega izhaja predlog o cenah, je da so delavci in delovni ljudje nosilci sistema in družbene kontrole cen ter da je njihova pravica in dolžnost, da samostojno oblikuje cene svojih proizvodov in storitev in nato skupaj z delavci v osnovnih organizacijah ter skupnostih urejajo odnose in določajo celotno politiko cen. Pri tem se razume kot »oblikovanje cen« ali »odločanje o cenah« tiste cene, s katerimi prihajajo na trg, oziroma realizacija blaga in storitev. S tem se na tem področju uveljavlja načelo samoupravnega odločanja.

Predlog zakona jasno določa, da cene in odločanje o njih niso individualna zadeva posameznih ali izoliranih proizvajalcev, marveč družbenoekonomska kategorija opredeljena z zakonitostmi socialistične blagovne proizvodnje. Oblikovanje cen proizvodov, oziroma storitev s strani organizacije združenega dela ter urejanje odnosov na področju cen je ena izmed številnih samoupravnih funkcij v skupnem procesu družbene reprodukcije.

To je pomemben napredek v primerjavi z dosedanjo prakso, za katero je značilno, da združeno delo ni zadovoljivo vplivalo na politiko cen.

Ves zakonski predlog preveva stališče, da so vpliv tržišča

in zakonitosti socialistične blagovne proizvodnje odločilni pogoj za oblikovanje cen in da z objektivnimi tržišnimi razmerami dajemo družbeno priznanje za vloženo sedanje in minulo delo.

Odnose na področju cen bomo urejali z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi. Ta proces je v osnutku zakona podrobno obdelan, hkrati pa so tudi opozorili na svobodno izbiro udeležencev v procesu dogovarjanja in sporazumevanja.

Dogovarjanje o cenah je oblika svobodnega samoupravnega organiziranja tržnih odnosov in pomeni pomembni korak k uresničevanju samoupravne delitve dela.

Kaj je z gradnjo kulturnega doma v Lescah?

K pisanju me je spodbudilo tekmovanje v okviru oddaje Spoznavajmo svet in domovino, ki ga je organizirala OO ZSMS Lesce v soboto, 30. oktobra, v osnovni šoli Fran Saleški Finžgar. Kljub slabemu vremenu se je prireditve udeležilo veliko ljudi vseh starosti. Se pravi, da se ljudje v Lescah še vedno zanimajo za take kulturne prireditve, čeprav so se že pred leti širile govorice, da je gradnja dvorane nepotrebna, češ da bi bilo obiskovalcev premalo, ker je njihovim kulturnim potrebam zadosteno že s sredstvi množičnih občil (časopisi, radio, televizija).

Pravega prostora za kulturne prireditve v Lescah ni. V Centru so sedanji prostori neprimerni, šolska avla, v kateri je bila sobotna prireditve, pa je namenjena šolskim potrebam. V prvotnih planih za izgradnjo lažjega kulturnega doma je bila načrtovana tudi večja dvorana, toda zaradi pomanjkanja sredstev so zgradili samo dosedanje prostore, ostalo pa so odložili na kasnejši čas. Tega je že nekaj let. Svoje čase je bil ustanovljen gradbeni odbor. Kaj dela danes, ne vemo. Ta očitek ni mišljen kot kritika delovanja sveta krajevne skupnosti Lesce, saj je le-ta prav v zad-

njem času dokazal, da je še kako aktiven, saj Leščani vidimo, kako zelo napredujejo dela pri kanalizaciji in vodovodu. Doslej je glavno breme financiranja Centra nosil kolektiv Verige. V bodoče pa bo treba apelirati na samoupravne interesne skupnosti v naši občini, pa tudi na krajanje, ki naj bi po svojih močeh prispevali za dokončno izgradnjo kulturnega centra v Lescah. Kar poglejmo, koliko so z lastnimi sredstvi zgradili krajanje Bohinjske Bele, ki je sicer neprimerno manjša od Lesc.

Kraj sam ima bogato kulturno tradicijo, ki je bila pred

Poškodbe na rokah so najbolj pogoste in je mnogo primerov odrezov prstov na rokah.

Če vas doleti nesreča, da si odrezete prst (prsti) na roki, ga ne odvržite, ampak ga prinesete s seboj h kirurgu.

Strokovnjaki za plastično kirurgijo pravijo, da je možno odrezan prst uspešno prišiti nazaj tudi do 12 ur po nesreči, torej dovolj časa, da se lahko pride v Ljubljano.

V Ljubljani so doslej opravili 5 takih operacij in so vse uspele.

Do navedene nesreče je prišlo pri stiskanju kovaških izdelkov v utopih. Segrete surovce za stiskanje je treba vložiti s kovaškimi kleščami v orodje, montirano na stroju. Samo stiskanje navedenega dne ni šlo najbolje, saj so morali zaradi napak v orodju večkrat prekiniti delo. Pri odpravljanju napake na orodju

va stroja zagrabila klešče in jih zmečkala. Zaradi močne deformacije klešč sta ročici klešč Novaku odrezali dva prsta in težje poškodovali palec na levi roki.

O podrobnem vzroku te nesreče ne bi govoril, ker je preiskava še v teku. Preiskavo opravlja pristojni Republiški inšpektor dela.

leti umetno prekinjena. Omenil sem že pomanjkanje prostora, drugi razlog pa je, da so stari kulturniki bodisi pomrli ali obupali, mlade generacije pa ni nihče znal pravilno usmeriti. Sicer v Lescah uspešno deluje OO ZSMS, ki si je sama uredila svoje prostore in se uveljavila v celi Sloveniji, folklorna skupina Veriga in pevski zbor ter godba na pihala DPD Svobode (ki se je še edina obdržala od nekdanjih bogatih oblik kulturnega delovanja pred dvajsetimi leti), ki so prav tako aktivne, saj sodelujejo na mnogih prireditvah. Toda tu so v glavnem mladi ljudje, za sta-

rejšje zanimivih oblik kulturnega udejstvovanja pa ni. Tudi s športom se v večini ukje v šahu. Vendar se za šport varjajo mladi, nekoliko bolj zanima relativno malo ljudi.

Pravega recepta za poživitev kulturne dejavnosti v Lescah ni, a ljudje sami kažejo zanje velik interes, kar naj nas spodbudi k iskanju primerne rešitve. Ena takih je dograditev dvorane, pritegniti pa bo treba sposobne posameznike, ki bodo zgled za druge, obenem pa bodo vzgajali tudi majšo generacijo, da bo nekoč sama nadaljevala to, kar bodo oni začeli.

V. J.

Upokojitve

JOŽE JEŠE

Vodja splošno-kadrovskega sektorja in odgovorni urednik »Verige«.

Pred nekaj dnevi se je v veselem vzdušju poslovil od sodelavcev in prijateljev ter se umaknil iz vsakdanjega delovnega tempa naš dolgotletni sekretar oziroma vodja splošnega sektorja tov. JOŽE JEŠE.

Tov. Ješe je prišel v Tovarno verig v začetku leta 1947 in nastopil službo kot blagajnik. Leta 1953 je prevzel mesto sekretarja podjetja, s čimer je stopil v vodstvo delovne organizacije na eno od najodgovornejših mest, na katerem je z nekajkrat spremeni- njenimi nazivi ostal vse do nedavnega slovesa.

Skoraj natanko 30 let je minilo, odkar je tov. Ješe prišel v našo delovno organizacijo. Vrsto let in štiri naporna obdobja izgradnje socializma pri nas — informbiro, forumsko vodenje, obdobje liberalizma in obdobje intenzivnega demokratičnega samoupravljanja — so dali neizbrisni pečat njegovemu delu, osebnosti in zdravju. Ni bilo lahko, vendar je bilo uspešno. Zrastel se je z Verigo in postal njen utrip, ki se ni čutil samo službeno, temveč tudi družbeno, organizacijsko in človeško. Skoraj toliko kot delovne dobe v naši tovarni ima Ješe staža v članstvu ZK. Pred kratkim pa je šel tiho mimo nas njegov 60. življenjski jubilej.

Kaj lahko kdo reče, da ne pozna moža, ki se zdaj poslavlja od nas kot sodelavec, ne pa kot tovariš in svetovalec, da ne pozna njegovega izrednega veselja na zabavah in resnosti pri delu! Delo, delo in spet delo, ki se je kopičilo, je Ješetu zrahljalo zdravje. Na septembrski seji je invalidska komisija sprejela sklep o upokojitvi, ki je s 1. decembrom postal pravnomočen.

Tov. Ješe se od kolektiva Tovarne verig poslavlja kot redni sodelavec. Ni pa nam odrekel pomoči ter svojih dolgotrajnih in dragocenih izkušenj.

Tov. Ješe, hvala lepa za dolgotrajno vodenje, sodelovanje in trud, hvala lepa za vse. Razhajamo se z iskreno željo po čim večji nadaljnji življenjski sreči in z željo, da bi se še srečevali.

J. S.

MARIJA AMBROŽIČ

Visoko nad Savo dolinko se v jutranjem soncu koplje vasica Koritno, v kateri stoji Jerenkova domačija. Pred nekaj desetletji se je okrog Jerenkove domačije podilo več kot pol ducata otrok. Čas pa neusmiljeno teče, odšteva minute, dneve, leta in že so iz otrok zrasli v fante, dekleta, može, žene. Domačija za vse ni mogla dati dovolj kruha, zato so odšli po svetu. Trije od njih so prišli v VERIGO, ena od teh je bila Micka.

»Tov. Ambrožič Marija, namješena 4. 1. 1955 v obrat verigarne«, tako uradno piše na Mickinem kartonu.

Mlada postavna ženska, ki je takrat napolnila komaj 30 let, je tiho in pridno prišla za odkazano delo in delala. Minilo je nekaj let trdega dela in Micka napreduje. Napredovala je v preddelavko in končno v skupinovodja.

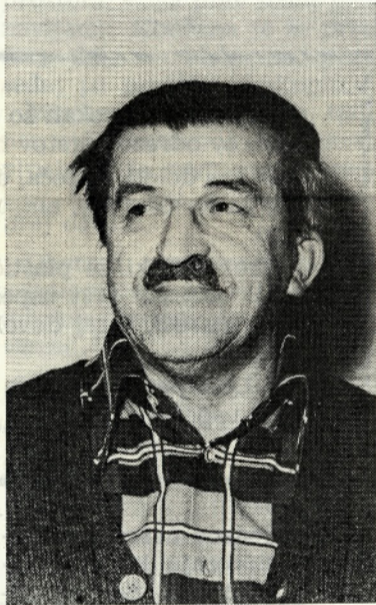
Micka je bila nekaj let skupinovodja pri opremi verig in eden najboljših poznavalcev artiklov in sestavov adjustiranih verig (gorenjske uzde, came, šragelni itd.). Izredno poznavanje dela pri opremi verig je Micki omogočilo, da je priučila veliko mladih deklet. Vedno je bila pripravljena pomagati z nasveti, ki jih je nesebično črpala iz svoje bogate zakladnice izkušenj.

Micka je bila res ena od boljših skupinovodij, bila je pridna in predvsem vestna delavka, kot taka naj bo za vzgled vsem, ki smo še ostali v VERIGI.

Mariji Ambrožič — Jerenkovi Micki se za njeno vloženo delo in trud v Tovarni verig najlepše zahvaljujemo in ji želimo v zasluženem pokoju še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

F. A.

JANEZ HABJAN

Izza okoliških hribov se je še slišalo bobnenje topov prve svetovne vojne, ko je na svet prijokal Janez Habjan. Kratkohlači Janez je najraje lazil po gmajni in stikal za ptiči in zajci, oče Matevž, dražgoški čevljar, pa je v Janezu kaj kmalu obudil zanimanje za šilo, dreto in kopito. Janez se je izučil za čevljarja in skupaj z očetom popravil in izdelal marsikak par čevljev.

Janezova fantovska leta so bila kratka in še ta zavita v sivino. Takrat je bilo težko za delo in zaslužek, potem pa ga je še v najlepših fantovskih letih zajela vihra druge svetovne vojne.

Star že skoraj 30 let se je Janez vrnil iz ujetništva. To je bil prekaljen, izkušen in veder mlad mož. Ustvaril si je družino in dom.

Novembra 1950. leta je opravil mojstrski izpit za čevljarja in nekaj let delal kot samostojni obrtnik — čevljar.

Na registrskem kartonu št. 623 je zabeleženo, da je tov.

Habjan Janez v Tovarni verig Lesce nastopil delo 4. 5. 1955. V letih od 1955 do 1966 je opravljala razna dela, kjer se zahteva resnega in treznega moža. Nekaj let je kot kvalificiran stiskalec upravljala 125 in 250-tonski stiskalki.

V decembru 1966 je bil razpis na delovno mesto jermenar — sedlar. Na razpis se je prijaviło več kandidatov. Jermenje, usnje, juto, dreto, lim in čevljarski stroj je Janez poznal že iz otroštva, z izkušnjami, praks in mojstrskim izpitom, pa je bil na testiranju tak mojster, da mu ostali kandidati niso mogli konkurirati. Janez je leta 1966 tako zasedel delovno mesto jermenar — sedlar I. in na tem delovnem mestu ostal do zadnjega dne dela v Tovarni verig Lesce.

Le malo, morda celo nikogar ni v VERIGI, ki ne poznajo Janeza — jermenarja. To je mož nižje rasti, iskrih nagajivih oči, vedno v nasmeih razpotegnjenih ust, izpod »šiltarice« pa mu vedno silijo pramen črnih las na eni strani in prameni sivih las na drugi strani glave. To je Janez. Vedno dobre volje, priljubljen, prilagodljiv, poslušen in predvsem delaven.

Janez je bil sposoben delavec — mojster, ki se je zavedal svojih pravic in pravic delavstva. Bolj kot pravic, se je zavedal dolžnosti na svojem delovnem mestu in jih zato tudi vestno in dosledno izpolnjeval.

Za njegovo delo, trud, za njegov prispevek k izgradnji še lepšega jutri, se Janezu najlepše zahvaljujemo in mu želimo še mnogo lepih in zdravih let v zasluženem pokoju.

F. A.

ZVONKA VESTR

4. decembra 1976 je bila starostno upokojena ANTONIJA VESTER, delavka na valjčnih avtomatih v TOZD Vijakarna. Mislim, da je med nami le malo tistih, ki ne poznajo Zvonke, saj je v poletnih mesecih zamenjala delovno mesto in odšla v Crikvenico, kjer je bila upravnik in glavni kuhar v Počitniškem domu Tovarne verig Lesce.

Zvonka je domačinka, pristan Gorenjka. Rodila se je na Zgoši pri Begunjah Antonu in Katerini Vester. Še pred dopolnjenim 14. letom se je zaposlila v Tovarni verig Lesce, ostala nekaj časa, potem je službo zamenjala za štiri leta, vendar se je po vojni vrnila in ostala v tovarni do danes. Zanj lahko rečemo: »Bila je pridna, poštena, vestna«, kar je zapisal že l. 1946 njen predpostavljeni. Pa tudi danes nihče ne reče nič drugače.

Prihajala je vsak dan, delala v izmenah in njeno delo ni bilo lahko. Ko pa smo drugi odhajali poleti na dopust v Crikvenico, se je zanjo začela »sezona«. Od junija dalje se je začel njen delavnik ob petih zjutraj in končal zvečer. Ni poznala prostih sobot in nedelj, saj je delo zahtevalo skrb za goste ves čas. Vprašali smo jo včasih: »Zakaj se

ne greste sončit in kopat z nami?« Pa je rajši posedela v senci, da se je malo odpočila od naporenega dela in pripravila za delo naprej. Otroci so jo klicali »teta Zvonka«, ona pa jih je strašila z veliko kuhalnico, če niso hoteli vsega pojediti. Navajeni smo jo srečevati na letovanju in zato si kar ne moremo misliti, da je ne bi bilo več v počitniškem

IVAN CVELBAR

Kot toliko kmečkih sinov, je tudi mladega IVANA CVELBARJA zamikal boljši kos kruha in oblube industrije. Zapustil je dolensko gričevje in se priselil med trde Gorenjce. Navajen trdega dela, skromen in vztrajen, z lastnostmi, ki sta mu jih vcepila trda kmečka zemlja in dveletna partizanska borba, se je kmalu vklopil med ljudi in delo strojev. Polnih 21 let je skoraj neopazno živel med nami vse do dneva, ko smo opazili, da je pri strojih, s kate-

domu. Obljubila nam je, da bo še opravljala honorarno delo upravnika počitniškega doma, če bo zdrava.

Želimo ji predvsem zdravja, istočasno pa se ji toplo zahvalimo za ves trud in delo, ki ga je v vseh letih vložila za nas. Za naprej pa ji rečemo: »Na svidenje v Crikvenici!«

M. K.

rimi je bil zlit toliko let, nov mlad obraz. Bolezen, ki mu je vseskozi po malem grenila življenje, ga je prisilila, da je star 53 let prezgodaj sprejel invalidsko upokojitev. Najbrž, da bi težko prešteli vse tiste člene, ki so jih pod njegovim nadzorom zavarili avtomati, lahko pa ocenimo njegovo delo in pripadnost podjetju, ki je bilo tako, da si želimo samo to, da bi bil vsak mlad delavec, ki mu bo sledil, prav tak.

B. K.

KADROVSKE VESTI

(oktober—november)

PRIŠLI:

Splošni sektor:

Benič Ermeljanda

Tehnični sektor:

Vovk Janez, dipl. ing., Erman Adrej, ing.

TOZD Orodjarna:

Pogačar Janez, Mihelič Stanko

TOZD Verigarna:

Mučič Nikola, Ažman Anton, Coralič Fikret, Ljubičič Jakob

TOZD Kovačnica:

Mujezinovič Šemso, Radevič Ivica, Bagi Antonij, Vereš Marta, Ikač Janko, Tramšek Mirko, Šabič Šemsa, Trivič Miroslav, Majcen Jože, Nučič Janez, Gracelj Janez

TOZD Sidrne verige:

Jakič Mato, Bertoncely Ciril, Lukan Polona, Verovšek Boris

ODŠLI:

EOS:

Brence Amalija

Splošni sektor:

Ješe Jože, Zafošnik Marija

TOZD Vzdrževanje:

Beguš Franc, Eržen Gabriel, Prešeren Anton, Ovšenik Pavel, Kovačič Marjan

TOZD Orodjarna:

Hočevar Janez, Mulej Jože, Sever Daniel

TOZD Vijakarna:

Vrečko Milan

TOZD Verigarna:

Plemelj Jožef

TOZD Kovačnica:

Kamenšek Franc

TOZD Sidrne verige:

Djordjevič Sreten, Mandelc Franc

RODILI SO SE:

Melink Gvidu iz tehničnega sektorja, sin Anže Vidic Slavki iz komercialnega sektorja, hči Katja Meterc Francu iz komercialnega sektorja, sin Klemen Frelih Stanku iz TOZD Orodjarna, hči Marjetka Bole Primožu iz tehničnega sektorja, sin Luka Dobnikar Marjanu iz tehničnega sektorja, hči Mateja Rogač Miru iz TOZD Vzdrževanja, sin Gorazd Raženj Vasu iz TOZD Vzdrževanja, sin Matej Čop Janezu iz TOZD Vzdrževanja, sin Blaž Lepir Koviljki in Stojanu iz TOZD Kovačnice, sin Bogdan

Jan Ljudmili iz TOZD Vijakarna, sin Pagon Lojzki iz TOZD Vijakarna, sin Jure Zakarič Ivici iz TOZD Vijakarna, hči Vesna

RODOČILI SO SE: Trstenjak Karel iz TOZD Sidrne verige Lukič Rajko iz TOZD Vijakarna Hočevar Janez iz TOZD Orodjarna Jeromelj Pavla iz TOZD Verigarna Valand Janez iz TOZD Orodjarna

Verigam na kolesih najbolj zaupamo

Marjan Metljak

Kako omogočiti, da bi bil avtomobil stabilen tudi na gladkih, spolzkih, poledenelih ali zasneženih cestah, si strokovnjaki prizadevajo menda že od časov, ko je avtomobilskim kolesom na cesti prvič spodrsnilo. Kdaj se je to zgodilo, lahko le ugibamo. Od tedaj dalje si proizvajalci avtomobilskih pnevmatik vedno bolj prizadevajo izdelati take pnevmatike, ki bodo omogočale kar se da varno vožnjo na mokrih cestah, saj so kmalu prišli do prepričanja, da, če že »zdrzne« cesta, naj ne zdrzne tudi kolo. V tem pogledu je bil doslej dosežen lep napredek.

Vse nekaj drugega od mokre pa sta poledenela in zasnežena cesta. Čeprav sta znanost in tehnika napredovala tudi v tej smeri, še vedno ostane glavno vprašanje nerešeno. Samo z »golimi« pnevmatikami ostaja avtomobil na snegu in ledu brez moči.

Doslej, priznavajo strokovnjaki, je bila v borbi zoper sneg in led na cesti uspešna mehanična oprema avtomobilskih pogonskih koles v obliki

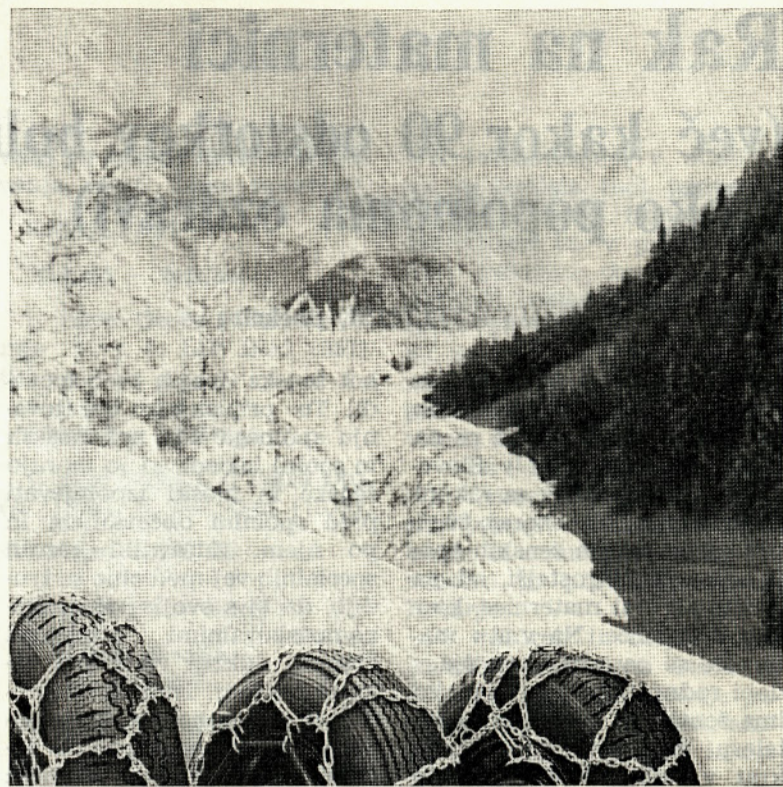
verig ali bodic. Vendar niti ena izmed teh dveh rešitev ni popolna, kajti vožnji pogoji, posebnost v zimskem času, so tako različni, da je potrebno zimsko opremo prilagajati zdaj takim, zdaj drugačnim razmeram na cesti.

Zimske vremenske razmere pri nas so zelo muhaste, tako muhaste, da jim mnogokrat tudi vremenoslovstva znanost ni kos, kaj šele potem naša ugibanja, točneje povedano, ugibanja o snegu in ledu na cestah. Zato je, tako menijo tudi izkušeni avtomobilisti, pripravljati se na spopad s pravo cestno zimo. Avtomobiliste, oziroma člane delovnega kolektiva »VERIGA« prav gotovo zanima, kakšne prednosti v pogledu varne vožnje nudi proizvod, ki s pomočjo njihovih rok prihaja izpod stroja, »avtomobilska snežna veriga«.

Ta, sicer zverženi členkasti kovinski pripomoček je, če ga imamo v prtljažniku, v zimskih dneh zanesljiva, a tudi učinkovita rezerva, ki jo uporabimo, ko vse drugo odpove. Z verigami na pogonskih kolesih premagujemo dokaj vi-

sok sneg na cesti, precej trdovratne snežne razmere, ki jih veter vedno znova in znova oblikuje v težke snežne barike. Snežne verige bodo učinkovito sredstvo v borbi zoper sneg in led na cestah, če bodo pravilno nameščene. Ne preveč na tesno, ker utegnejo poškodovati bočnice pnevmatik in nimajo najboljše oprijemljivosti. Preohlapno ali pretrgani deli verige lahko poškodujejo zavorne hidravlične elemente, blatnike, lak ali električno napeljavo.

Strokovnjaki svetujejo voznikom, ki se v zimskem času odpravljajo na daljše vožnje ali ki zelo pogosto vozijo v neugodnih cestnih razmerah, da si z verigami opremijo vsa štiri kolesa, ker se tako doseže boljše in varnejše zavorne učinke, pa tudi smer gibanja vozila je stabilnejša. Verige lahko montiramo na vse vrste pnevmatik (letne, radialne, zimske, ježevke). Pri vožnji po zaledeneli cestni površini je priporočljivo opremiti z verigami, ki naj imajo drobnejše členke, vsa štiri kolesa. Po suhi, kopni cesti ne vozimo

predolgo, hitrost pa naj ne bo večja od 50 km na uro.

In še nekaj o čuvanju verige. Snežne verige čuvamo in hranimo tako, da jih najprej očistimo in posušimo. Nanje razpršimo nekaj VD 40 ali podobnega zaščitnega sredstva, potem jih raztegnemo, nakar vse skupaj zavijemo. Na ta način bodo verige konzervirane, na suhem in vedno uporabne.

Snežne verige postopoma pridobivajo na svoji »vrednosti«, ugledu in pomenu še posebno zato, ker v mnogih državah močno omejujejo uporabo »ježevk«. Prepovedi vožnje z ježevkami ponekod veljajo že od 15.3. dalje. Tudi pri nas priporočajo vožnjo z ježevkami le v času od 15. novembra do 15. marca.

Toliko o dobrih starih »ketnah«.

Nesreče pri delu v oktobru in novembru

Število poškodovanih delavcev, ki so se ponesrečili v oktobru in novembru je za 5,5% manjše od števila poškodovanih delavcev v istem obdobju lanskega leta.

Ponesrečili so se

VIDIC MARIJA, faktorni oddelek, je na poti v službo padla in si zvil desno nogo.

PTIČEK JOŽE, TOZD Verigarna, je hotel med obratovanjem stroja odstraniti člen verige, ki mu je padel med vodila in ohišje stroja. Pri tem pa si je poškodoval kazalec desne roke.

NOVAK IGNAC, TOZD Kovačnica, je s kleščami popravljaval ročico, tedaj pa je njegov mentor vključil stroj. Klešče so delavcu poškodovale levo roko.

HANČIČ IVANKI, TOZD Kovačnica, je med delom pri letel komad gradu izpod padnega kladiva v desno nogo.

PAUKO FRANC, TOZD Sidrne verige, je vlekel verigo s kavljem in je pri tem stopil z levo nogo korak nazaj, v tem trenutku je mimo pripeljal viličar in mu peljal čez peto.

DUVNJAK ŽELKU, TOZD Sidrne verige, je pri obračanju statičnega odvijala zavora padla na desno roko in mu poškodovale kazalec in sredine desne roke.

AVDIČ ZIJAD, TOZD Sidrne verige, je hotel na stroju zapreti dovod zraka, pri tem pa se je udaril na desno roko.

ŠABIČ SEMSA, TOZD Kovačnica, je držal orodje za luknjanje očesnih vijakov,

medtem ko ga je skupinovodja popravljaval, pri tem pa jo je ta udaril po kazalcu leve roke.

BERAVS BRANE, TOZD Vzdrževanje, je popravljaval pnevmatski cilindri, ta se je premaknil in mu poškodoval kazalec na levi roki.

KEJŽAR MARJANU, TOZD Vzdrževanje, je pri rezanju ekscentra padel tujek v levo oko.

JAVOR GABRIELU, TOZD Orodjarna, je pri montaži zdrsnila vertikalna rezkalna glava iz vodila rezkalnega stroja. Delavec jo je lovil, pri tem pa je dobil udarec na stopalo desne noge.

BIZJAK MILANA, TOZD Vijakarna, je pri menjavi glave stroja ta zagrabila za palec desne roke.

KONJEVIČ ADEM, TOZD Vijakarna, je praznil boben, pri tem pa mu je zaboj spodneslo in ta ga je udaril na palec desne roke.

ZUPAN VINKO, TOZD Kovačnica, si je na poti v službo na slabi cesti zvil gleženj desne noge.

ARKO LEOPOLDU, TOZD Sidrne verige, je pri varjenju iskra padla na prstanec leve roke in ga opekla. Zaradi tega je nastala infekcija.

KRAGIČ STEVO, TOZD Vijakarna, je pri tehtanju vzdignil zabojček, pri tem pa ga je močno zbolelo v hrbtu.

HORVAT ANTON, TOZD Kovačnica, je na poti v službo nerodno stopil in si zvil gleženj leve noge.

SVD

Novi alarmni znaki

Zvezni sekretariat za ljudsko obrambo je s pravilnikom o službi OJOA predpisal nove in za celo ozemlje SFRJ veljavne alarmne znake za nevarnost zračnega napada, jedrsko-biološke ali kemične nevarnosti, požarne nevarnosti, nevarnosti od naravnih nesreč in drugih hudih nesreč ter znake za prenehanje nevarnosti.

Alarmni znaki se bodo dajali s sirenami, z obvestili preko radiofuznih in razglasnih postaj, z zvočniki, z drugimi ustreznimi akustičnimi in elektronskimi sredstvi.

Preizkušanje siren vsako soboto ob 12. uri — isti znak kot za prenehanje nevarnosti (60 sekundni enakomerni znak).

Znak za prenehanje nevarnosti se daje ob prenehanju nevarnosti zračnega napada, lahko pa tudi po naravni ali drugi hudi nesreči.

Kjer ni siren, se uporablja druge zračne naprave, vendar pa je treba upoštevati dolžino znakov, ki so zgoraj navedeni.

Za izvajanje vaj, zlasti civilne zaščite, se uporablja navedene znake šele po tem, ko organizator vaje o tem obvesti upravni organ za ljudsko obrambo občinske skupščine in prebivalstvo.

Štabi civilne zaščite, vodstva gasilskih organizacij, vodstva delovnih organizacij, postaja milice in drugi organi, so dolžni z novimi alarmnimi znaki seznaniti svoje sestave, oziroma delavce.

Stanovanjska podjetja in drugi upravljavci zgradb, so

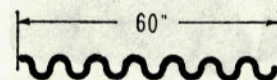
dolžni takoj sneti razobešeno navodilo občinskega štaba za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami s starimi alarmnimi znaki in po prejemu razobesiti novo navodilo, ki ga bo izdal občinski štab civilne zaščite.

Stare alarmne znake je treba zamenjati tudi v vseh načrtih in drugih aktih.

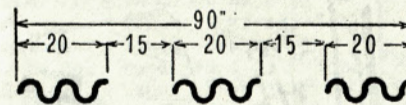
S tem se razveljavljajo alarmni znaki iz leta 1967.

Uporaba novih alarmnih znakov (tudi za preizkušanje siren), se uvede takoj.

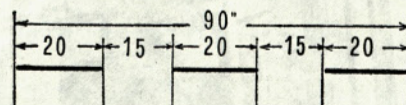
Alarmni znaki veljavni od 1. 12. 1976

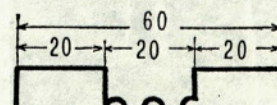
ZRAČNA NEVARNOST: zavijajoči zvok siren v trajanju 60 sekund.

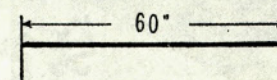
JEDRSKA BIOLOŠKO-KEMIČNA NEVARNOST: zavijajoči zvok siren s presledki v skupnem trajanju 90 sekund (trije zavijajoči znaki po 20 sekund in vmes dve 15 sekund dolgi prekinitvi).

POŽARNA NEVARNOST: enakomerni zvok s presledki v skupnem trajanju 90 sekund (trije znaki po 20 sekund in vmes dve 15 sekundni prekinitvi).

NEVARNOST NARAVNIH NEZGOD IN DRUGIH HUDIH NESREČ: neprekinjena kombinacija treh znakov v skupnem trajanju 60 sekund — 20 sekundni enakomerni, 20 sekundni zavijajoči in 20 sekundni enakomerni zvok.

PRENEHANJE NEVARNOSTI: enakomerni zvok v trajanju 60 sekund.

Rak na maternici

(več kakor 90 odstotkov bolnic z začetno obliko bolezni lahko popolnoma ozdravi)

Doc. dr. sc. dr. Stojan HAVLIČEK, ginekolog

Pri ženskah se pojavlja rak najpogosteje na spolovilih in na dojkah, takoj za tem pa na želodcu. Letno zboli v Sloveniji okrog 300 žensk za rakom na maternici. V skoraj 80% prizadene rak na ženskih spoje sploh najpogostejši, ali pa lovilih ali vrat maternice, kjer telo maternice. Na vratu maternice se navadno pojavlja v dobi rodnosti, to je v dobi, ko ima ženska še svoje perilo, na telesu maternice pa največkrat v dobi mene ali pa še kasneje.

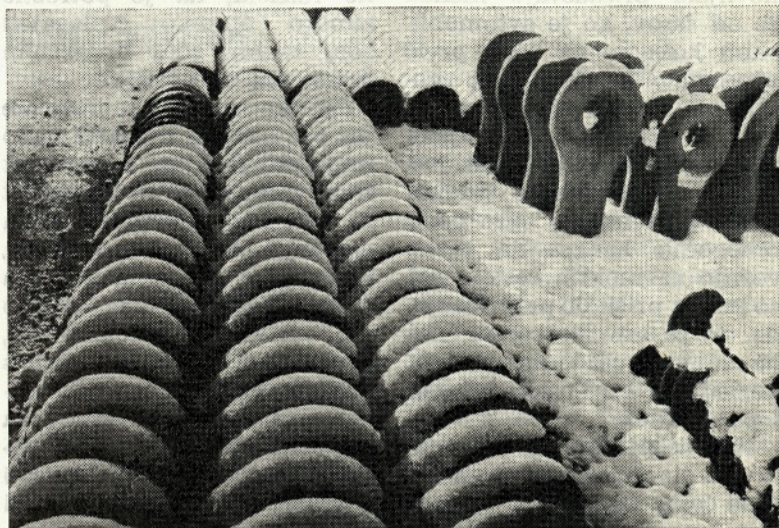
Pravi vzroki za nastanek raka na vratu in telesu maternice nam še niso znani. Vemo pa, da židinke in muslimanke redkeje obolevajo za rakom na vratu maternice,

kot ženske drugih veroizpovedi. To pripisujejo obrezovanju spolnega uda pri moških in spolni higieni, ki jo morajo ženske in moški izpolnjevati pred spolnim občevanjem in po njem. Zdravniki raznih specialnih vej medicine se trudijo, da bi s svojim znanstveno-raziskovalnimi študijami čimprej odkrili vzročnike rakavih obolenj. Tehnični napredek in ogromno število znanstvenikov ter tehnikov ob sočasni neprecenljivi finančni podpori je rodilo sen človeštva, da bi se človek lahko sprehodil po luni. Zato tudi pri rakavih obolenjih lahko upamo na skorajšnji uspeh.

Ženska, ki skrbi za svojo spolno higieno, lahko že zgo-

daj opazi bolezenske spremembe. To so izcedki iz nožnice, nepravilnosti v mesečnem perilu, bolečine pri občevanju ali pa krvavkasti izcedki po občevanjih. V takih primerih se morajo ženske takoj pogovoriti o svojih opažanjih z zdravnikom, najbolje kar s specialistom za ženske bolezni. Nujno je, da bi bila vsaka ženska toliko zdravstveno prosvetljena, da bi že od 18. leta dalje hodila vsaj enkrat letno na ginekološki pregled. Strah pred ginekološkim pregledom je že marsikatero žensko stal življenje, ker je tako zamudila pravočasni začetek zdravljenja.

Ženske lahko prihajajo danes pri nas v ginekološke am-

Redno telesno utrjevanje povečuje storilnost in varnost

Vitomir Rems, varn. ing.

V praksi se je izkazalo, da redno telesno utrjevanje povečuje varnost pri delu in storilnost. Na splošno redno športno udejstvovanje in telesne razgibalne vaje ob delu podaljšujejo življenjsko dobo, zmanjšujejo različna obolenja in invalidnost. Raziskave nesreč pri delu na tem področju so pokazale, da se samo približno okrog 20% od skupne-

ga števila nesreč pri delu pripeti osebam, ki se več ali manj redno ukvarjajo s športom. Strokovnjaki na tem področju opozarjajo, da redno športno udejstvovanje ni le za športnike, ampak za vsakogar.

Vedeti moramo, da so naslednje vaje za kogarkoli hudo koristne:

— redna telesna vadba eno do dve uri tedensko v šport-

nem ali telovadnem društvu;

— najmanj trikrat tedensko nekaj minut gimnastičnih vaj doma;

— enkrat na teden opravljen tek, izlet v naravo, vožnja s kolesom, plavanje (v zimskem času drsanje, smučanje, sankanje).

Komisija za šport pri konferenci sindikata ugotavlja, da se še vedno premalo delavcev redno ukvarja oziroma udejstvuje v športu. Delavci se večkrat zatekajo po pomoč k zdravniku, kjer imajo bolečine v križu ali na drugih delih telesa, ki se včasih pojavljajo zaradi neprimerne drže pri delu ali drugih neugodnih fizičnih obremenitev. Na to stanje pa lahko tudi sami vplivamo s primernimi razgibalnimi vajami v odmoru na delovnem mestu.

Za šoferje viličarjev priporočamo nekaj primarnih razgibalnih vaj: kroženje ramen (sl. 1), nihanje z oporo (sl. 2), pretegovanje (sl. 3).

Število posameznih prikazanih vaj lahko sami poljubno izbiramo in pri izvajanju ne smemo pretiravati. Pri športu je pač tako, da vadimo toliko časa, dokler naš organizem normalno prenese obremenitev posameznih vaj.

Na koncu pa še tale nasvet

Le korajžno brez sramu se odločite za redno vadbo in spremenite ritem vašega vsakdanjega življenja in naj postane stalna potreba. Za športno udejstvovanje ni nikoli prepozno, zato začnite z redno telesno vadbo, saj je regeneracija telesa možna tudi pri ljudeh visoke starosti. To pa je dokazala praksa in strokovnjaki.

bulante oziroma k specialistu ginekologu brez posebne napotnice. Tako se lahko pogovorijo z ginekologom o vseh svojih težavah in opažanjih morebitnih bolezenskih znamenj. Z ginekološkim pregledom, ki sledi takemu pogovoru, skušamo ugotoviti lego in velikost posameznih ženskih spolov. Nato pregledamo še s tako imenovanim zrcalom vso nožnico in maternični vrat. S posebno optično povečevalno napravo, ki ji pravimo kolposkop, lahko na sluznici nožnice in materničnega vratu pregledamo normalno sluznico in lahko odkrijemo morebitne druge bolezenske spremembe. Pri tem pregledu vzamemo bris iz nožnice, da z mikroskopom poiščemo morebitne bakterije. Poseben bris pa napravimo iz materničnega vratu in kanala ter njegov razmaz preiščemo z mikroskopom, da bi po odlučenih celicah ugotovili, ali gre za morebitne sumljive predrakave ali rakave celične spremembe na vratu ali telesu maternice. Če odkrijemo sumljive spremembe, bolnico takoj pokličemo na ponoven pregled. Vse te preiskave so neboleče; že zaradi tega je strah pred njimi neutemeljen. Če pri mikroskopskem pregledu brisa, ugotovimo spremembe, ki že močno kažejo, da gre za raka, potem napotimo tako bolnico v bolnišnico, kjer z zahtevnejšimi pregledi lahko potrdijo ali pa ovržejo sum raka. Potrditev domneve pa še ne pomeni, da je taka bolnica že zapisana smrti. Več kot 90 odstotkov bolnic z začetno obliko raka na vratu ali telesu maternice z današnjimi vrstami zdravljenja lahko popolnoma ozdravimo. Čim prej odkrijemo predrakave spremembe ali začetnega raka, tem lažje in uspešneje jih zdravimo in ozdravimo!

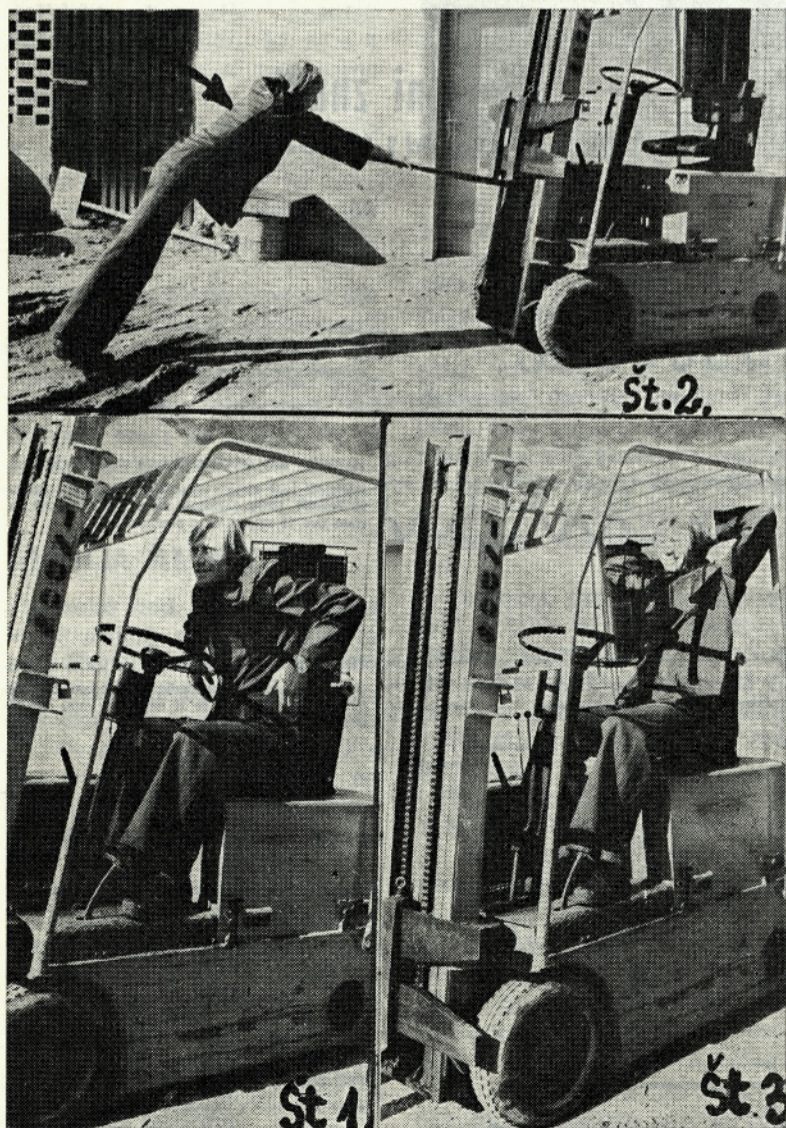
Žal, pa mnoge ženske pridejo prvič na ginekološki pregled šele, ko je rak že močno napredoval. Vedno znova ugotavljamo, da je bil razlog od-

lašanja strah in sram pred ginekološkim pregledom in pa varljivo upanje, da bodo izcedki in druge nepravilnosti — znanilci raka, sami po sebi minili. Tako so zamujeni meseci in hkrati tudi možnost za uspešno zdravljenje.

Raka na maternici zdravimo predvsem z operacijo ali pa z obsevanjem. Kakšno zdravljenje bomo izbrali, je odvisno od starosti, obsežnosti samega rakavega procesa in pa seveda tudi od stanja drugih organov, kot so srce, pljuča itd. Vrsto zdravljenja izberejo zdravniki specialisti, ki se predvsem ukvarjajo z zdravljenjem raka na ženskih spolovilih.

V Sloveniji smo zelo napredovali v odkrivanju zgodnjega raka na maternici. Uspehi niso izostali. Vse več žensk prihaja redno na polletne ali vsaj na letne ponovne preglede v ginekološke ambulante. V zadnjih dveh letih že opažamo, da je manj novih primerov raka na vratu maternice. To vsekakor lahko pripišemo odkrivanju in zdravljenju začetnih bolezenskih sprememb na vratu maternice, ki bi se kasneje zanesljivo sprevrgle v raka. Vendar pa še vse premalo žensk prihaja na redne ginekološke preglede! Mnoge pridejo šele takrat, ko jih k temu prisilijo bolečine ali nepravilne močne krvavitve. Uspeh zdravljenja v takih primerih, ko je bolezen že zelo napredovala, pa je veliko slabši. Ženske, ki so umrle za rakom na maternici, so si, žal, velikokrat same ukrojile svojo usodo, največkrat prav zaradi odlašanja s pregledom.

Zdravljenje ni važno le za žensko samo, temveč tudi za njeno družino in otroke, ki jo v svoji nedoletnosti nujno potrebujejo. Ker je za uspešno zdravljenje raka nujno, da ga zgodaj spoznamo in čimprej ustrezno zdravimo, naj vsaka ženska skrbi za spolno higieno, se skrbno opazuje in hodi redno na ginekološke preglede!

Šport

Franci Vovk

Z zaključkom leta so tudi športniki sklenili tekmovalna, nekateri bolj, drugi manj uspešno. Pa poglejmo, kako so se na tekmovanjih v zadnjih dveh mesecih leta odrezali naši predstavniki.

Občinsko sindikalno prvenstvo v odbojki je žal minilo brez naše udeležbe. Nekoliko zaradi nerեսnosti nekaterih, nekoliko pa zaradi za nas neugodnega termina, saj je tekmovalje potekalo ravno v času, ko smo v Verigi organizirali delovno akcijo na Primorskem. Na prvenstvu so zmagali odbojkarji Plamena. Škoda, da se tekmovalja nismo udeležili, saj bi bilo realno pričakovati, z ekipo, ki jo lahko sestavimo, vsaj 2. do 3. mesto.

Bolje smo se pripravili za prvenstvo Slovenskih železarn v odbojki, ki je bilo 27. 11. 1976 v novi telovadnici ŽIC na Jesenicah v organizaciji komisije za šport in rekreacijo Železarne Jesenice. Pred tekmovaljem smo organizirali pet treningov, vendar smo na tekmovalje kljub temu odšli s precejšnjo mero dvomov o lastni zmogljivosti. Pomeriti smo se morali z ekipami kolektivov, ki že več let načrtno gojijo odbojko in tudi nastopajo v raznih ligaških tekmovaljih. No, res se je izkazalo, da po kvaliteti nekoliko izstopajo ekipe Železarn Ravne in Jesenice ter ekipa Plamena iz Kroepe. Končni zmagovalec, ekipa Železarne Ravne, je prav s tema dvema ekipama imela največ opraviti. Najlepša tek-

ma je bila prav gotovo med Ravenčani in Jeseničani, ki so jo po ogorčeni borbi in s težavo dobili prvi.

Naši so se dobro borili. Kljub temu, da so prve tri tekme z ekipami Jesenic, Raven in Plamena, so še imeli toliko moči, da so brez večjih težav premagali ekipo Žične iz Celja z 2:0.

Končni vrstni red pa je takle:

1. Železarna Ravne 2. Železarna Jesenice, 3. Plamen Kropa, 4. Veriga Lesce in 5. Žična Celje.

13. 11. smo se udeležili tudi prvenstva SŽ v kegljanju, ki ga je organizirala OOS TOVIL v Ljubljani. Tekmovalje je bilo precej naporno, saj je moška ekipa tekmovala v disciplini 4 x 200 lučajev, ženska pa v disciplini 3 x 100 lučajev. Tekmovalja smo se tokrat udeležili z moško in žensko ekipo. Razveseljivo je, da smo enkrat brez težav lahko sestavili tudi žensko ekipo. Pa tudi naše predstavnice Stržinar Cilka, Teskač Marjana in Grabrijan Marjana so se enakovredno pomerile z ostalimi tekmovalkami.

Rezultati: Moški — ekipno:

1. Železarna Ravne, 2. Železarna Jesenice, 3. Železarna Štore, 4. Žična Celje, 5. Tovil, 6. Veriga, 7. Plamen in 8. Metalurški inštitut.

Ženske — ekipno: 1. Železarna Ravne, 2. Železarna Štore, 3. Železarna Jesenice, 4. Veriga, 5. Metalurški inštitut.

Občinskega sindikalnega prvenstva v kegljanju smo se udeležili z večjimi ambicijami. Prijavilo se je namreč 72 članov kolektiva. Na tekmovalju se je nato zopet zgodilo to, kar je pri nas postalo že skoraj pravilo. Za tekmovalja se prijavi precej tekmovalcev, udeležil se ga pa običajno komaj polovica. No, tokrat je prišlo na kegljišče v Grajskem dvoru 45 članov našega kolektiva. Štartnino, ki je znašala 10 din na tekmovalca, pa smo morali seveda plačati za vse prijavljene tekmovalce.

Bilo pa je to najbolj množično občinsko sindikalno prvenstvo. Nastopilo je 552 tekmovalcev in 109 tekmovalk. Tekmovali so 11 dni in bolj se je tekmovalje bližalo koncu, bolj je bilo zanimivo. Tako ekipno, kot tudi posamezno so se na vrhu stalno menjavale druge ekipe in posamezniki. Kaj pa naši? Zadovoljni smo lahko pravzaprav samo z uvrstitvijo ženske ekipe, saj so Teskač Marjana, Stržinar Cilka in Kavčič Branka, zasedle v konkurenci 20 ekip odlično 2. mesto. Zmagale so tekmovalke iz Otoč. Z malo več sreče bi se lahko boljše uvrstile tudi moška ekipa, ki je zasedla 4. mesto. Nastopilo je kar 45 ekip. V skupni uvrstitvi, upoštevajoč vse moške in ženske, pa smo zasedli z 99 točkami drugo mesto. Prva je bila ekipa Iskre iz Otoč, ki je dosegla 119 točk. Povedati je treba, da je v tej ekipi nastopilo toliko tekmovalcev, kolikor je bilo prijavljenih. Če bi bilo tudi pri nas tako, bi se-

veda po takem sistemu točkovanja, mesti lahko zamenjali.

REZULTATI:

Ekipno — ženske:

1. Iskra Otoče (584), 2. Veriga (557), 3. LIP Bled (557) itd.

Ekipno — moški:

1. Elan (1088), 2. Iskra Otoče (1076), 3. GG Bled (1073), 4. Veriga (1073) itd.

Posamezno — ženske:

1. Kapus Marija, Almira (200)
4. Teskač Marjana, Veriga (189)
5. Stržinar Cilka, Veriga (189)
13. Kavčič Branka, Veriga (179) itd.

Moški — posamezno:

1. Jank Josip, JLA (251)
8. Pungercar Franc, Veriga (227)
32. Harinski Jože, Veriga (214)
44. Valant Jože, Veriga (212) itd.

Tako so letošnja tekmovalja v okviru občinskih sindikalnih prvenstev končana. Zaključek bo v soboto, 18. decembra, ob 17. uri v festivalni dvorani na Bledu. Na zaključni slovesnosti letošnjih delavskih športnih iger bodo podelili pokale in priznanja najboljšim ekipam.

S tekmovaljem v odbojki so se končala tudi tekmovalja v okviru SŽ. Koncept teh tekmovalj bo v prihodnjem letu nekoliko drugačen. Na zadnjem sestanku komisije za šport in rekreacijo pri KOS SŽ na Ravnah smo se po temeljiti razpravi odločili, da bo prihodnje leto prvenstvo SŽ v treh delih:

— na Jesenicah, v organizaciji Železarne Jesenice, zimске panoge (veleslalom, sankanje in smučarski teki). Prvenstvo bo predvideno v februarju;

— v Štorah in Celju, v organizaciji Železarne Štore in Žične, v juniju, naslednje panoge: kegljanje, košarka, atletika, balinanje, ribolov in namizni tenis;

— na Ravnah, v organizaciji Železarne Ravne, v drugi polovici septembra pa tekmovalja v streljanju, odbojki, šahu, nogometu in plavanju.

Tako organizirana tekmovalja bodo vsekakor privlačnejša in verjetno deležna večje pozornosti. Ravno tako namreč sedaj manjka srečanje športnikov SŽ, skoraj vsa so potekala bolj ali manj anonimno in brez večjega odmeva.

AVTO-MOTO DRUŠTVO RADOVLJICA

nas vabi, da se včlanimo v njihove vrste. Vsem dosedanjim članom pa sporoča, da je članski material že pripravljen in jih bodo akviziterji obiskali na domu v decembru in januarju.

Obenem sporoča, da sprejema interese za opravljanje izpita instruktora praktične vožnje za voznike motornih vozil.

Uradne ure vsak ponedeljek in četrtek v društveni pisarni Ljubljanska cesta, od 18. do 20. ure. Telefon 75-780.

REKLI SO

— Najzanesljivejše sredstvo, s katerim lahko pahnete v nesrečo svojega otroka je, da mu dovolite početi vse kar se mu zahoče.

Rousseau

— Za žene je zakon komedija, ki se začne s svatbo, za moške tragedija, ki se konča s smrtjo.

Saphir

— Moški si žele biti prva ljubezen žene — žene pa zadnja ljubezen moškega.

Mlada plavolaska je med praktičnim poukom vožnje vprašala instruktora avto šole, ali je res, da človeka strese elektrika, če stopi na tračnice cestne železnice.

»Seveda je res«, je dejal inštruktor, »vendar se morate istočasno z drugo nogo dotakniti električne žice zgoraj nad cesto!«

Novoletni horoškop

Velja za ženske, ki rade klepetajo in moške, ki ne marajo brezalkoholnih pijač, ter za vse, ki predčasno zapuščajo svoja delovna mesta. Ne velja pa za tiste, ki verjamejo, da se cene v letu 1977 ne bodo povečale in da inflacije ne bo.

VOĐNAR 21. 1. — 19. 2.

Z denarjem prijateljev ne boste pridobili. Če boste tako nadaljevali, boste ostali brez hlač. Uredite svoje spolno življenje na naraven način. Ženske najbolj pazijo na svojo zunanost.

RIBI 28. 2. — 21. 3.

V letu 1977 vam obetajo veliko potovanja v tujino, odprite devizni račun. Na sestankih manj debatirajte, raje več poslušajte druge. Ljubezni vam dela težave. Pazite na spodnje okončine.

OVEN 22. 3. — 20. 4.

Spopad s šefom, pa nič zato, saj boste izgubo nadoknadili s ponosom. Preveč se redite, zakonski drug se vas bo rešil samo z odstrelom. Poiščite si drugo družbo, ker vas navidezni prijatelji izkoriščajo.

BIK 21. 4. — 21. 5.

Trda buča ste, še bedak bi vam zavidal. Denar mečete brez haska. Črnolaska, ki vam prazni žepe, vam bo pokazala roge. Ne hodite na sprehode v naravo, dokler je odprt lov. Ne glejte nadaljevanj.

DVOJKA 22. 5. — 21. 6.

Ne družite se z devico, zakona se ne bojte, plodni ste kot zemlja in otrok ne bo manjkalo. Priporočajo vam, da uporabljate zavoje v pravem času. Ne podcenjujte zaščitna sredstva.

RAK 22. 6. — 23. 7.

Šefu se ne prilizujte, raje potrepajte njegovo tajnico po zadnjici. Opustite razglabljanja o komunal. vprašanjih. Proti raku ste v spodnjem delu telesa imun. Kavbojke vam ne pašejo.

LEV 24. 7. — 23. 8.

Zares ste pravi lev, toda ne grizete. Na dopust ne hodite v Afriko, ker se lahko vrnete v kletki. Samo v temi lahko pokazete svoje neznosti. Kar ste lani pričakovali, pride letos. Nosite vato v ušesih, drugače vas bo bolela glava.

DEVICA 24. 8. — 23. 9.

Vaša zunanost je še kar v redu, ne potrebujete ogledala. Če imate posteljo stabilno, jo maksimalno obremenite, ne bo vam žal. Tisti, ki vas vabi v samotno, je lovec na trofeje. Izo gibajte se stranski poti in temnih parkov.

TEHNIKA 24. 9. — 23. 10.

Imate smisel za tehniko. Pazite se kratkega stika. Opustite športno stavo. Ženske naj pozimi nosijo kratke suknje, poleti pa kavbojke. Poslužujte se trim steza. Na letovanje pojdite v nudiščni camp. V zakon ne silite.

KORPIJON 24. 10. — 22. 11.

Med vožnjo ga radi srkate, kupite si kolo, kmalu ga boste potrebovali. Ljubezen gre skozi želo, dec, vaš partner jo malo zaužije. Ne stikajte po luknjah, nosite temna očala, čaka vas presvetla prihodnost. Ne jejte jogurta.

STRELEC 23. 11. — 22. 12.

Odložite orožje, vojne ne bo. Vaše miroljubne puščice bodo zadele v črno, če ohranite mirne živce. Postali boste žrtve spletkarij. Poiščite si partnerja, ki je zaposlen v banki ali vsaj na občini. Ne jejte žesna.

KOZOROG 23. 12. — 21. 1.

Ne pripravajte se z sorodniki. Leto ne skušajte skrivati, rojstni datum je napisan s tušem. V tujino ne vodite zakonskega druga, ker boste imeli neprijetnosti s cariniki. Ženske ne hodite v moška stranišča, ker lahko zanosite.

NAGRADNA KRIŽANKA

Veno Taufel		Amer. m. ime	Razvoj	sredo zemlje	Mesna jed	1. 15. in 13. črta	Veznik	kisik	Slog	Blešče ča nitko	Zvezda škorpj. 6. 19. in 17. črta	↓	↓	Kraj na Dolenjsk Enota TOZD v ad
		Vzorec						Vzvodni mehaniz + tip Ovratna ruta						
	Tanka košica	Auto- sola												
Grča, nabu- nčina			Martin King					Sujis- lni zaimet		21. 10. in 6. črta TOZD V. T. V. L.				Polmer Različ soglas.
6. 18. in 19. črta		6. 19. in 1. črta	Španija Kalij	Zlatnik Majma žaba				Država z glav. m. Topela Panj						
Ptičje lepilo			Hrastov plod Delovoda v Veriga		Mošča ime					Označa Avstrije Obeležje- vanje			Eduard Kardej	
ž. ime			Vešča = ška panuga							Bor...			Ljubka m. ime	
Verski obred			Aba Gl. šte- vnik				Zelenica v puščar Refeto						Okrasna oblika m. imena Eduard	
4. samgl.	Tanež kovinast jeziček	Napoved 27. 1. 1. Osajmit	Italija Vezni	Alain Delon		Žival kirijske pod zemlja Rijeka infarkt							Delavca enotnost Telur
Plasti- nica						Življ. tekočina Grška črta			Predlog				lahka travnina J. Robeint	
Pošto- dba Hlava			Visoko pritičje Sovi. poro- agencija											Ako
Žimska Ljubljana			Tovarna Verig Lesce	Žuželka mrčes	•• Vid Močna			Pesniku		Vrsta hrasta Delavec v remonu			Različna sostava Skleniku zak. žvele	
Jed iz zmletega mesa							Italij- janški Kamion		Kraj živ (srbohrv.) Indijski velolet				Pen- klub	
15. 13. in 16. črta		staro- rimski pozdrav		Različ- na soglasn.	Opis o- vanje latins. veznik					Vulkan na Filipin				Pokrajina v Vietnamu
			Grška črta	Pokrajina v SAP Vojvodini			15. črta		Delavod v vzdržev Morska žival				Ratko Polič	
Avstral- medved et	Mount Silicij						Delavec v teh- sektorju	Okrasna za doktor Arabski erebec		Solmiza cijski zlog			Stara nara- čim Aut-oznaka N. zozemlja	
Ljubitelj Lepega				Kuhina	Pritrli- čnica (narod)									Šestavil Puhar Marjan
Nočni lohal v ljublj.		Področje ob zem- ljinem polju												

Reševalcem nagradne križanke bodo razdeljene tri denarne nagrade: 100 din, 60 din in 40 din.

REŠITVE SPREJEMAMO DO 28. 12. 1976.

Za križanko, objavljeno v VERIGI št. 5/76, smo dobili 19 rešitev.

Nagrade so z žrebom razdeljene takole:

Prva 100 din je pripadla TONEJC DORI iz Verigarne, druga 60 din JELENC BOŠTJANU — vajencu in tretja 40 din BERTONCELJ MARJANU iz Vzdrževanja.

REKLI SO

— Za vsako stvar se z večjo vnemo ženeš, kot jo potem uživaš. Shakespeare

— Jok in smeh sta dvojčka in ju žene ne ločijo. V. Cundrič

— Samo dva načina sta, da se človek vzdigne: z lastno veščino ali z neumnostjo drugih. La Bruyere

— Izkušnje so najboljša šola, samo šolnina je zelo draga. Sartre

VERIGA je glasilo delovne organizacije Slovenske železarne — Tovarna verig Lesce. Ureja ga uredniški odbor: Niko Bulut — urednik, Jože Ješe — odgovorni urednik, Franc Ankerst in Marjana Kozamernik. Fotografiska oprema: Miha Pold. Tisk: Tiskarna Ljubljana

Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, prosto plačila prometnega davka.

Program kina Radovljica

TEDIUM, ameriški barvni vestern film, 17. 12. ob 20. uri, 18. 12. ob 18. uri
 PRIŠLI SO PONOČI, ameriški barvni film, 20. 12. in 21. 12. ob 20. uri, 25. 12. ob 18. uri
 PRVI SPLITSKI ODRED, jug. barvni vojni film, 22. 12. ob 20. uri
 SUPER DIABOLIK — ARGOMAN, ameriški barv. pustolovski film, 23. 12. ob 20. uri
 AFRISKA ZVEZA, italijanski barvni film, 24. 12. ob 20. uri, 26. 12. ob 18. uri
 SMRT POD PALMAMI, zah. nemški barvni film, 25. 12. ob 20. uri, 26. 12. ob 16. uri
 ŽIVA TARČA, amer. barvni kriminalni film, 27. 12. in 29. 12. ob 20. uri, 1. 1. ob 15. uri
 PEKLENSKI STOLP, ameriški barvni film, 28. 12. in 30. 12. ob 19.30, 1. 1. ob 17. in 20. uri
 KITAJSKA ČETRTE, ameriški barvni film, 31. 12. ob 20. uri, 2. 1. ob 15.30 in 17.45
 POINT BLANK, amer. barvni kriminalni film, 2. 1. in 3. 1. ob 20. uri, 3. 1. ob 16. uri

KOMISAR BREZ KOLTA, italijanski barvni film, 3. 1. ob 18. uri, 6. 1. ob 20. uri
 LET NAD KUKAVIČJIM GNEDDOM, ameriški barvni film, 4. 1. in 5. 1. ob 20. uri 9. 1. ob 16. in 18. uri
 ODDALJENA TROBENTA, amer. barvni vestern film, 7. 1. in 9. 1. ob 20. uri, 8. 1. ob 18. uri
 INŠPEKTOR JE PADEL Z NEBA, mehiški barvni zabavni film, 8. 1. in 10. 1. ob 20. uri
 TARZAN IN SIRENE, ameriški pustolovski film, 6. 1. ob 18. uri, 9. 1. ob 10. uri
 VSI ZA ELDORADO, ameriški barvni film, 11. 1. in 12. 1. ob 20. uri
 NEPREMAGLJIVI, hongkonški barvni film, 13. 1. ob 20. uri
 GREŠNICA, italijanski barvni film, 14. 1. ob 20. uri, 15. 1. ob 18. uri
 FRANCOSKA ZVEZA ŠT. 2, ameriški barvni kriminalni film, 15. 1. in 17. 1. ob 20. uri, 16. 1. ob 18. uri

